

SAVJET ZA REVIZIJU PROSTORNOG PLANA CRNE GORE

Podgorica, 18.11.2024.godine

Branje: 19.11.2024				
Org. jed.	Jed. k. i. s. z. n. s.	Rečni broj	Priog.	Vrijednost
04	332/24	1643		459

MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE

Na osnovu **Odluke o imenovanju Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore** ("Službeni list Crne Gore", br. 048/22 od 29.04.2022) i **Odluke o izmjeni odluke o imenovanju Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore** ("Službeni list Crne Gore", br. 129/22 od 25.11.2022.), Savjet daje:

MIŠLJENJE NA

IZVJEŠTAJ O JAVNOJ RASPRAVI O NACRTU PROSTORNOG PLANA CRNE GORE DO 2040. GOD. SA IZVJEŠTAJEM O SPU NA ŽIVOTNU SREDINU

OPŠTI DIO:

Predmet: PROSTORNI PLAN CRNE GORE
Naručilac: VLADA CRNE GORE
Obrađivač: MINISTARSTVO PROSTORNOG PLANIRANJA, URBANIZMA I DRŽAVNE IMOVINE
Rukovodilac izrade: SVETLANA JOVANOVIĆ, DIPL.PR.PLANER.
Faza: IZVJEŠTAJ O JAVNOJ RASPRAVI
Datum: JUL 2024.GOD.

NALAZ

Nakon uvida u **Izveštaj o javnoj raspravi o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.godine sa izveštajem o SPU na životnu sredinu**, daju se slijedeća mišljenja članova Savjeta za reviziju, po redoslijedu kako je to definisano Odlukom o imenovanju Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 048/22 od 29.04.2022.) i Odlukom o izmjeni odluke o imenovanju Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore ("Službeni list Crne Gore", br. 129/22 od 25.11.2022.), uz napomenu da su pojedini članovi Savjeta u mišljenjima radi jasnijeg prikaza koristili tekst u više boja, što je i prenešeno u sinteznom izvještaju:

1. MIŠLJENJE – PROSTORNO PLANIRANJE, URBANIZACIJA

U skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata (član 34) Izveštaj o javnoj raspravi treba da sadrži, naročito:

- popis svih učesnika javne rasprave;

- predloge, primjedbe i sugestije koje su prihvaćene, sa naznakom učesnika;
- obrazloženje o predlozima, primjedbama i sugestijama koje nijesu prihvaćene ili su djelimično prihvaćene, sa naznakom učesnika;
- popis učesnika javne rasprave čiji su predlozi i primjedbe date izvan određenog roka, i
- osvrt na predloge i mišljenja iz člana 27 ovog zakona.

Potrebno je dopuniti izvještaj u dijelu koji se odnosi na osvrt na predloge i mišljenja iz člana 27 Zakona, a tiče se prethodnog učešća javnosti. Potrebno je dati kratak pregled predloga, mišljenja i primjedbi zainteresovane javnosti, jedinica lokalne samouprave i organa za tehničke uslove.

Isto tako potrebno je Izvještaj dopuniti sa nedostajućim zapisnicima sa javnih rasprava održanim u opštinama, kao što su sugerisali pojedini predstavnici opština.

Na predmetni Izvještaj osim navedenog nema primjedbi.

2. MIŠLJENJE – GENERALNI OSVRT, ZAKONODAVSTVO, PROSTORNO PLANIRANJE, ARHITEKTURA, TEHNIČKA OBRADA

Temeljem članka 33 *Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata (Službeni list Crne Gore br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19 i 082/20)* i članka 12 *Pravilnika o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti (Službeni list Crne Gore br. 088/17)* Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine organiziralo je Javnu raspravu o **Nacrtu Prostornog Plana Crne Gore i Izvještaju o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu** u razdoblju od 29.01.2024. do 29.04.2024. godine.

Po završetku Javne rasprave o nacrtu prijedloga PPCG izrađivač Plana izradio je Izvještaj sa javne rasprave iz kojeg je vidljivo da su tijekom trajanja javne rasprave održano 18 javnih prezentacija o nacrtu prijedloga PPCG i to za Općine Danilovgrad, Podgorica, Zeta, Tuzi, Cetinje, Plužine Nikšić, Šavnik, Žabljak, Pljevlja, Mojkovac, Kolašin, Bijelo Polje, Berane, Andrijevića, Petnjica, Rožaje, Plav, Gustinje, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Ulcinj, Bar i Budva. Javne prezentacije održane su u razdoblju od 2. veljače do 15. ožujka. Tijekom trajanja javne rasprave o nacrtu prijedloga PPCG održano je šest (6) tematskih okruglih stolova te jedna završna konferencija (26.04.2024.).

Zbog velikog broja primjedbi, prijedloga i komentara na nacrt prijedloga PPCG (koje su se primale do zaključno 29. travnja 2024.) **Izvještaj sa Javne rasprave** o nacrtu prijedloga PPCG završen je u srpnju 2024. kada je i dostavljen članovima Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore, a sve temeljem članka 13, stavak (3).

Prema dostavljenom **Izvještaju** vidljivo je da je po završetku javne rasprave zaprimljen vrlo veliki broj primjedbi, prijedloga i komentara na nacrt prijedloga PPCG. Primjedbe, prijedlozi i komentari i odgovori na njih grupirani su po Opštinama (uz dodatno grupiranje u odnosu na tematiku, odnosno da li je iste podnijela jedinica lokalne samouprave ili pravna osoba koja ima neki pravni interes u nekoj od jedinica lokalne samouprave), odnosno Zajednice Opština (str. 009-176), Nevladine organizacije (str. 177- 252), pravne, odnosno institucije i/ili javno pravna tijela na različitim razinama – od državne do lokalne (str. 253-323). Iza ovoga, slijede odgovori na pojedinačne primjedbe, prijedloge i komentare fizičkih osoba (str. 324-400) i pojedinih investitora na području Crne Gore (str. 401-418).

Na samom početku Izvještaja, Izrađivač (Stručni tim na izradi PPCG) je naveo ključne primjedbe i prijedloge u Opštinama Crne Gore (njih 9), ostalih Institucija, Odbora, Nevladinih organizacija (NVO), Prekogranične suradnje, održanih tematskih okruglih stolova.

Na svaku pojedinu uredno zaprimljenu primjedbu, prijedlog ili komentar Izrađivač nacrtu prijedloga PPCG dao je stručan i objektivan odgovor u skladu s odredbama *Zakona* i planerske struke.

Na kraju ***Izvještaja sa javne rasprave o nacrtu prijedloga PPCG*** priloženi su Zapisnici sa svih javnih rasprava održanih po pojedinim Opštinama ili za grupu njih, odnosno tematskih okruglih stolova održanih u Privrednoj komori Crne Gore. U tim zapisnicima dati su i odgovori na pitanja, primjedbe i komentari nazočnih (učesnika) na javnim izlaganjima (str. 419-461).

Prema dostavljenom Izvještaju sa javne rasprave, vidljivo je da je svaka opština, odnosno grupa mještana, državna ili lokalna institucija, pravna osoba dostavila određeni broj primjedbi, prijedloga i komentara na različita područja i teme PPCG-a. Primjedbe, prijedlozi za izmjenama i dopunama odnose se kako na pisani dio tako i na kartografski dio PPCG. Na svako od dostavljenih primjedbi, prijedloga ili komentara Izrađivač nacrtu prijedloga PPCG-a odgovorio je na način kako je to propisano člankom 34 *Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata*.

Predlažem da se u Konačnom Izvještaju s javne rasprave napravi pregledniji prijelom stranica (po opštinama, nevladinim organizacijama, pravnim osobama, fizičkim osobama) jer u ovoj varijanti prijeloma stranica događa se da se jedan red odgovora nađe na drugoj stranici, zajedno s odgovorima na primjedbe, prijedloge i komentare potpuno drugih pravnih i fizičkih osoba, bez obzira što će to automatski dovesti do povećanog broja stranica Izvještaja. Također predlažem da Izrađivač, bez obzira što će i ovaj tehnički dodatak doprinijeti povećanju broja stranica, svaku stranicu broičano označi i da na početku Izvještaja (Sadržaj) navede početne brojeve stranica primjedbi prema grupama navedenim na sadašnjoj stranici broj 2.

Predlažem da se u Dodatku Izvještaja prilože svi službeni dopisi: od Mišljenja Savjeta do usvajanja nacrtu prijedloga PPCG za javnu raspravu, preslike Obavijesti o javnoj raspravi koja je dostavljena svim sudionicima javne rasprave, presliku mrežne stranice Ministarstva s objavom trajanja javne rasprave, kao i presliku obavijesti objavljene u dnevnim novinama.

Sve navedene primjedbe na izmjenama izgleda Izvještaja želio bih da shvatite da su one u cilju dobivanja preglednog Izvještaja koji će, nakon usvajanja, biti postavljen na mrežnu stranicu Ministarstva do kojeg će onda moći pristupiti svi sudionici Javne rasprave i Javnih izlaganja.

3. MIŠLJENJE – OBLAST URBANIZAM I ARHITEKTURA I GENERALNI OSVRT

Javna rasprava o *Nacrtu Prostornog Plana Crne Gore i izvještaju o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu* sprovedena je u organizaciji Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, a u skladu sa članom 33 *Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata* („Službeni list CG”, br.64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23). u periodu od 29. 01. 2024. godine do 29. 04. 2024. godine.

Identifikovan je značajan broj primjedbi, predloga i sugestija na Nacrt PPCG, od strane opština, nevladinih organizacija, građanskih inicijativa, zahtjeva investitora i ostalih interesnih pojedinica i grupa. Cijenim da je od velikog značaja participiranje raznolikih činilaca društvene zajednice u procesu izrade PPCG, naročito lokalnih zajednica, koji mogu kroz aktivno učešće, inicijative i sugestije značajno doprinijeti unapređenju ovog strateškog i najznačajnijeg planskog dokumenta Crne Gore.

Mišljenja sam da Izvještaj sa javne rasprave Nacrta PPCG generalno sačinjen u skladu sa nacionalnom Zakonskom regulativom, metodologijom i pravilima struke, usklađen sa *Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata* i *Pravilnikom o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti* (Službeni list Crne Gore br. 088/17), član 13.

Iz predmetnog izvještaja, može se zaključiti da je procedura javne rasprave adekvatno sprovedena, kao i da je obrađivač Nacrta PPCG uvaživo pojedinačne zahtjeve zainteresovanih strana, te objektivno odgovorio na iste.

U skladu sa prethodnim, mišljenja sam da se predmetni izvještaj može prihvatiti uz sugestiju da se izvrši tehničko oblikovanje teksta i Izvještaj dopuni priložima koji mogu dodatno argumentovati ili bliže pojasniti određene zahtjeve, primjedbe i sugestije na Nacrt PPCG.

4. MIŠLJENJE – OBLAST PROSTORNO PLANIRANJE I EKOLOŠKO PLANIRANJE

Nemam komentara o Izvještaju, dok ostajem pri svojim ranije iznetim komentarima o Nacrtu, a ponavljam da oni učesnici u raspravi koji su komentarisali neke moje stavove, naročito one o pitanjima održivosti i implementacije, još jednom a ovoga puta pažljivije pogledaju moju diskusiju.

5. MIŠLJENJE – OBLAST EKONOMIJA, EKONOMSKO-TRŽIŠNA PROJEKCIJA, DEMOGRAFIJA I ZEMLJIŠNA POLITIKA

Javna rasprava o Nacrtu Prostornog Plana Crne Gore i izvještaju o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu sprovedena je u skladu sa članom 33 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23), u periodu od 29. 01. 2024. godine do 29. 04. 2024. godine.

Obzirom na veliki broj pristiglih primjedbi, od kojih je najveći dio dat argumentovano, za očekivati je da je njihovo temeljno sagledavanje od strane obrađivača doprinijelo kvalitetu Dokumenta.

Izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu PPCG sačinjen je u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata i Pravilnikom o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti (Službeni list Crne Gore br. 088/17).

U skladu sa navedenim, smatram da se predmetni izvještaj može prihvatiti, a dobijene i prihvaćene sugestije implementirati u Dokument.

6. MIŠLJENJE – OBLAST ELEKTROENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Članovima Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore dostavljen je dokument **Izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine sa izvještajem o SPU za životnu sredinu**, radi davanja mišljenja na isti.

Nakon pažljivog pregleda, konstatujem da je dostavljeni dokument obuhvatio sva pitanja, prijedloge i sugestije koje su u toku javne rasprave iznijele zainteresovane institucije, nevladine organizacije, kao i pojedinci.

Cijenim da su odgovori stručnog tima, u dijelu koji se odnosi na Elektroenergetsku infrastrukturu i OIE, zadovoljavajući i adekvatno razrađeni. Preciznost, jasnoća i informativnost odgovora su na visokom nivou, te su svi ključni aspekti pokriveni na način koji omogućava kvalitetno razumijevanje i evaluaciju predloženih rješenja.

U skladu s navedenim, nemam dodatnih primjedbi na sadržaj izvještaja.

7. MIŠLJENJE – TELEKOMUNIKACIONA INFRASTRUKTURA

Shodno svojoj užoj stručnoj oblasti, izvršio sam reviziju dostavljene dokumentacije u dijelu koji se odnosi na telekomunikacionu infrastrukturu.

Uvidom u dostavljeni Izvještaj sa javne rasprave o nacrtu prostornog plana Crne Gore do 2040.g. sa izvještajem o SPU za životnu sredinu, konstatujem sljedeće:

- Data je primjedba povodom potrebe da željeznička infrastruktura obezbijedi mogućnost neometanog i pouzdanog funkcionisanja daljinske komande putem elektronskih komunikacija. Primjedba je usvojena od obrađivača.
- Data je primjedba povodom loše komunikacione povezanosti MZ Krstac i mogućnosti rješavanja postojećeg problema. Primjedba je usvojena od obrađivača.
- Data je primjedba povodom uzimanja u obzir postojećih i budućih lokacija koje koristi Radio difuzni centar doo Podgorica za obavljanje djelatnosti od javnog interesa. Primjedba je usvojena od obrađivača.

Shodno tome, sve iznesene primjedbe su prepoznate kao osnovane i iste su usvojene od strane obrađivača tako da smatram da Izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.g. sa Izvještajem o SPU za životnu sredinu **treba prihvatiti**.

8. MIŠLJENJE– OBLAST PLANIRANJE PREDJELA I PEJZAŽNA ARHITEKTURA

Nakon pregleda Izvještaja sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine iz jula 2024. godine dajem pozitivno mišljenje i predlažem da se sledeća faza Predloga plana uskladi sa odgovorima obrađivača plana.

9. MIŠLJENJE – OBLAST BIOLOGIJA (EKOLOGIJA) I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Obrađivač je usvojio sve primjedbe zainteresovane javnosti koje se odnose na oblast ekologije i zaštite životne sredine. Dio primjedbi koje su odbijene su opravdane, i objašnjenja za to su relevantna. Sada je važno kako će Obrađivač popraviti tekst plana, i onda savjetu predstoji veći dio posla.

U ovoj fazi (s obzirom da je najveći br. primjedbi usvojen) teba uštedjeti na vremenu i što prije uputiti Obrađivaču dokument na ispravku.

10. MIŠLJENJE – OBLAST POLJOPRIVREDA

Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne svojine dostavilo mi je Izvještaj sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine sa zahtjevom da dam mišljenje o tom dokumentu.

Detaljno sam u dokumentu analizirala dostavljene zahtjeve, predloge i sugestije koji su pristigli u toku trajanja Javne rasprave i odgovore koje je ponudio Obrađivač.

Obrađivač je precizno odgovorio na pristigle zahtjeve, predloge i sugestije. Većinu tih primjedbi Obrađivač je prihvatio i obavezao se da će ih inkorporirati u planski dokument. Jedan broj primjedbi Obrađivač nije prihvatio, uz argumentovano obrazloženje razloga zbog kojih neke od primjedbi nisu mogle biti prihvaćene.

Imajući navedeno u vidu, smatram da je Izvještaj **profesionalno urađen i da je u potpunosti prihvatljiv**. Stoga sam saglasna da se nastavi procedura radi usvajanja Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine.

11. MIŠLJENJE – OBLAST TURIZAM

1. Primedbe opštine Petnjica

- primedbe: da se kao turističke vrednosti uključe planina Turjak, Radmanska klisura, pećina-grad Torine, Bratimin vir i džamija u Petnjici, za eko-, agro-, zdravstveni, sportski, kulturni i verski turizam i da se predvidi prekogranična saradnja sa opštinom Tutin u Srbiji - obrađivač je prihvatio primedbu

- **mišljenje**: primedba se delimično prihvata; prihvatljiva je prekogranična saradnja sa opštinom Tutin; ne prihvataju se ostale primedbe sa sledećim obrazloženjem: navedene turističke vrednosti za date vidove turizma su lokalnog do regionalnog a ne nacionalnog i međunarodnog ranga kojim se prvenstveno bavi PP CG; ovakvih turističkih vrednosti u severnom regionu CG ima puno i njihov značaj za lokalni i regionalni razvoj biće valorizovan u planovima nižeg reda

2. Primedbe NVO MANS

2.1 primedba: pozitivno reagovanje na mišljenje revidenta za oblast turizam počev od Analize i ocene stanja i Koncepta PP CG (iz jula 2022.) pa nadalje o potrebi izrade nove ekspertize turizma zbog nedovoljnih ulaza iz Bazne studije turizma, odsustva dopunskih istraživanja i neadekvatnih planskih rešenja

- obrađivač nije prihvatio primedbu sa sledećim odgovorom: "Bazna sudija turizma urađena je 2018. godine; Nacrt plana se temelji na daleko širim podacima i ekspertskom znanju iz oblasti turizma; nije moguće niti potrebno za strateško opredeljenje o razvoju turizma raditi novu studiju, koja se može pripremiti kao posebna studija implementacije strateških opredeljenja o razvoju turizma u PP CG"

- **mišljenje**: odgovor obrađivača je neprihvatljiv u celini; mišljenjem iz jula 2022. o Baznoj studiji turizma, Analizi i oceni stanja i Konceptu plana u oblasti turizma revident je ukazao da Bazna studija ne daje dovoljne ulaze za plan (studija predstavlja delimično inoviranu studiju za potrebe PP CG do 2020. zasnovanu na Strategiji razvoja turizma CG do 2020. iz 2008., uz pretpostavku da će odredbe ove strategije, s ozirom da nisu još ostvarene, važiti i do 2040.); obrađivači plana, u odgovoru na primedbe, nisu prihvatili odgovornost za Baznu studiju u čijoj izradi nisu učestvovali (sem R. Ratkovića koji je prvo bio na spisku obrađivača da bi kasnije bio izostavljen) već su izjavili da su plan radili na osnovu svoje informatike; s obzirom da je Bazna studija zasnovana na neažurnim podacima i da ne sadrži prihvatljiva planska rešenja, revident je tražio da se uradi bar nova ekspertiza na osnovu dodatnih istraživanja podataka, procene kapaciteta prostora i utvrđivanja prostornih rešenja koji bi bili uključeni u plan; obrađivač kaže da se plan temelji na "daleko širim podacima (od onih datih u Baznoj studiji) i na ekspertskom znanju u oblasti turizma" (nejasno je šta su "širi podaci", ali je evidentno da ekspertsko znanje potiče od tima ekonomista kompetentnih samo za funkcijsko-ekonomski aspekt turizma, a ne i za prostorni aspekt turizma); obrađivač tvrdi da nije ni moguće ni potrebno raditi novu studiju za strateška opredeljenja o razvoju turizma (verovatno zbog nedostatka sredstava, budući da je u protekle dve godine bilo dovoljno vremena za ekspertizu); mnogo je veći problem što obrađivač tretira prostorni plan kao isključivo ili pretežno strateški dokument, zanemarujući njegovu ključnu ulogu okvirnog dokumenta za izradu prostornih i urbanističkih planova užih prostornih celina (strateška opredeljenja razvoja

turizma sadržana su ili treba da budu sadržana u Strategiji razvoja turizma, a strateške osnove za PP CG treba da se utvrde u Strategiji ukupnog razvoja CG); stav obrađivača da se posebna studija turizma može pripremiti za potrebe implementacije strateških odredbi PP CG nije logičan, jer studija ne treba da razrađuje odredbe plana već da ga uslovljava kao informacijski ulaz (putem konkretnih podataka, pokazatelja turističkih kapaciteta prostora i globalnih planskih rešenja turističkih prostora)

2.2 primedba: u Nacrtu PP CG nije rečeno kako obustaviti izgradnju sekundarnog stanovanja u zoni na 1.000 m od morske obale

- obrađivač nije odgovorio na primedbu

- **mišljenje:** primedba je opravdana

2.3 primedba: u smernicama turističkih investicija i prostornog planiranja piše da je određeni udeo rezidencijalnog stanovanja u turističkom smeštaju preduslov ekonomske opravdanosti investicije, generator tražnje u najvećem delu godine, komponenta koja je najotpornija na nepredviđene tržišne uslove (Kovid i dr.), ali ne utiče primarno na proizvod destinacije; zato je određeni udeo sekundarnog stanovanja poželjan; u primedbi se kaže da se ovim stavom u PP CG na mala vrata ponovo promovise sekundarno stanovanje, pa se traži da se u planu na osnovu nove studije ili ekspertize zauzme decidan stav o ovom pitanju

- obrađivač je delimično prihvatio primedbu da u planu pojasni ovo pitanje

- **mišljenje:** stav obrađivača je jasan, ali nije prihvatljiv bez bliže odredbe o poželjnom udelu i lokaciji sekundarnog stanovanja u odnosu na komercijalne turističke sadržaje i javne sadržaje društvenog standarda, kao i bez isticanja nepoželjnih efekata sekundarnog stanovanja koji u Primorskom regionu pretežu nad poželjnim (u letnjoj sezoni - korišćenje turističkih resursa preko njihovog kapaciteta, ugrožavanje prirode i životne sredine, gužve u saobraćaju, nedostatak vode i energije, nedovoljnost javnih službi i servisa i dr.); zato u navedenom smislu treba korigovati i dopuniti tekst

2.4 primedba: u planu se navodi deficit plaža u odnosu na broj ležaja, a ne kaže se kako problem da se reši; primedba traži da obrađivač ispita kapacitet plaža, saobraćaja i tehničke infrastrukture i da identifikuje opštine gde treba ograničiti stambeno-turističku izgradnju

- obrađivač je prihvatio primedbu

- **mišljenje:** da bi postupio po primedbi obrađivač najpre treba da utvrdi stvaran broj korisnika plaža (stacionarnih i dnevnih izletnika) umesto broja registrovanih ležaja sa kojima operiše (bez ogromnog broja ležaja sekundarnog stanovanja koji se ne tretiraju kao turistički i bez neregistrovanih komercijalnih ležaja u stalnom stanovanju); u proceni kapaciteta plaža treba uzeti u obzir smanjeni kapacitet plaža koje su zaštićene kao prirodna dobra, jednovremenost njihovog korišćenja i dr. što sve nije moguće bez valjane ekspertize

2.5 primedba: revident turizma je dao vrlo negativno mišljenje o postojećim i planiranim kapacitetima turističkog smeštaja u Nacrtu plana

- obrađivač nije prihvatio primedbu; kaže da su po primedbama revidenta izvršene korekcije u Nacrtu plana, na koji je zatim dato pozitivno mišljenje

- **mišljenje:** obrađivač je postupio samo po nekim primedbama revidenta, a pozitivno mišljenje na Nacrt plana dato je uz uslov da se u Predlogu plana postupa po većini ostalih neispunjenih primedbi (stanje i projekcija ukupnih a ne samo registrovanih kapaciteta turističkog smeštaja i globalna prostorna rešenja turističkih destinacija, turističkih centara i tranzitnih/turing pravaca, sa novom kartom turizma)

2.6 primedba: o neažurnim postojećim demografskim podacima

- obrađivač prihvata primedbu i kaže da će ažurni podaci biti uključeni u Predlog plana, ali da oni neće dovesti do većih promena u strateškim opredeljenjima o turizmu i drugim oblastima

- **mišljenje:** odgovor obrađivača je neprihvatljiv jer će uključivanje ležaja sekundarnog stanovanja (prema Popisu stanovništva i stanova CG 2023.) i procenjenog broja komercijalnih ležaja u stalnom stanovanju dati sasvim drugu sliku stanja i projekcije smeštajnih kapaciteta, zbog čega se menjaju i rešenja funkcijskog i prostornog razvoja turizma CG

3. Primedba Agencije za zaštitu životne sredine

- primedba: veliki broj lokaliteta u turističkim zonama su pod zaštitom prirode čime se problematizuje njihova turistička namena

- obrađivač nije prihvatio primedbu, uz napomenu da se u PP CG govori o turizmu u strateškom smislu

- **mišljenje:** ne prihvata se odgovor obrađivača da se u PP CG o turizmu može govoriti samo u strateškom smislu (to eventualno može u Strategiji razvoja turizma) bez globalnih prostornih rešenja čija je realizacija, često u konfliktu sa zaštitom prirode; ni Agencija ni obrađivač ne uočavaju problem realizacije turističke destinacije u zaštićenom prirodnom području: nije dovoljno reći da će se turizam u destinaciji na zaštićenom području razvijati u skladu sa režimima zaštite koja je nadređena razvoju, već je neophodan ravnopravan tretman zaštite i razvoja u ravnopravnom dijalogu nosilaca razvoja i zaštite što treba naglasiti u PP CG

4. Primedba Crnogorskog društva ekologa

- primedba: koji oblici turizma i kapaciteti se predviđaju na lokalitetu Buljarice koja je predviđena za zaštitu kao Park prirode ili Krajolik izvanrednih karakteristika

- obrađivači su delimično prihvatili pitanje; o turizmu u zaštićenim područjima detaljnije će se dati u Predlogu plana

- **mišljenje:** lokalitet Buljarice je jedan od primera nerazrešenih konflikata zaštite i razvoja gde se pored visokog nivoa zaštite prirodnih i kulturnih dobara u istom prostoru predviđaju još poljoprivreda i turizam; u takvoj situaciji pod turizmom se može smatrati samo razgledanje ptica i laka rekreacija sa malim grupama izletnika; ako i u drugim destinacijama u zaštićenim područjima režimi zaštite budu apsolutno nadređeni valorizaciji pogodnih prostora za turizam, ova razvojna oblast ima male šanse na ovim prostorima; zato u Predlogu plana treba insistirati na održivom kompromisu između zaštite i razvoja

5. Primedba Marije Lazarević

- primedba: problem uticaja klimatskih promena na turizam u Severnom regionu (bez snega) i Južnom regionu (vrućina i suša) nije tretiran u planu

- obrađivači su prihvatili primedbu

- **mišljenje:** primedba je opravdana, uz rezervu da li će klimatske promene kao kosmička pojava trajati još 16 godina do horizonta plana (revident ne prihvata da su klimatske promene uzrokovane antropogenim faktorom, niti da će biti otklonjene ili bitno umanjene tekućim merama dekarbonizacije)

6. Predlog Dragoljuba Markovića, člana radnog tima obrađivača

- predlog: novo programsko rešenje brzih saobraćajnica prema moru

- obrađivač prihvatio da se za ovo rešenje uradi nova studija saobraćaja

- **mišljenje:** ako za ovu studiju ima vremena i sredstava (što nije bio slučaj sa manje zahtevnom ekspertizom turizma traženom pre dve godine) ona treba da se uradi; sugestija: u studiji treba tretirati i alternativno rešenje saobraćaja u Primorskom regionu kroz radikalni razvoj javnog saobraćaja, budući da predložene brze saobraćajnice i nova magistrala od Stanišića do Petrovca neće bitno smanjiti letnje turističke gužve koje ne izaziva tranzit već lokalno kretanje u traganju za plažama i do neravnomerno raspoređenih sadržaja javnih službi i servisa, uz nedostatak parkinga i garaža; upravljani javni saobraćaj u letnjoj sezoni umesto haotičnog automobilskog saobraćaja rešio bi sezonske gužve i omogućio jeftiniju i promišljeniju izgranju saobraćajnica u horizontu plana i posle tog horizonta

7. Primedba Vida Zenovića

- primedba: da se u planu ne navodi broj nelegalnih objekata

- obrađivač nije prihvatio primedbu iz stav da "nije važan broj nelegalnih objekata već strateški pristup kako taj problem rešavati"

- **mišljenje:** u državnom prostornom planu nije neophodno navesti tačan broj nelegalnih objekata, ali u planu nije naveden ni "strateški pristup" za rešavanje ovog problema; problem se u najvećoj meri tiče objekata turističke namene, te je pored strateškog opredeljenja u planu potrebno navesti operativne mere za zaustavljanje nelegalne izgradnje (putem zemljišne i fiskalne politike, povlačenja sekundarnog stanovanja iz pojasa na 1.000 m od obale i dr.)

8. Primedba Martina Slavkovića

- pitanje: kako rešiti neplansku izgradnju u Severnom regionu
- obrađivač je odgovorio da je to pitanje u planu viđeno kao ozbiljan problem čije se rešenje vidi u budućem Zakonu o legalizaciji objekata
- **mišljenje:** odgovor je samo delimično prihvatljiv; prihvatljiva legalizacija objekata je nužnost ali nelegalne objekte sekundarnog stanovanja (za razliku od nelegalnih objekata primarnog, posebno socijalnog stanovanja) treba tretirati strožije da se ne bi dalje dezavuisala legalna izgradnja (administrativno znatno složenija i sa znatno većim davanjima opštini i državi) koju određenim merama treba stimulisati

9. Primedba Dragana Mirovića

- primedba: registrovani kapaciteti u privatnom smeštaju po projekciji za 2030. su znatno manji od kapaciteta koji se danas oglašavaju na komercijalnim sajtovima, što utiče i na korekciju indikatora održivosti turizma
- obrađivač je prihvatio primedbu i obećao korekciju u Predlogu plana
- **mišljenje:** da bi izvršio obećanu korekciju obrađivač treba u postojeće stanje i projekcije uključiti sve kapacitete sekundarnog stanovanja iz Popisa stanovništva i stanova 2023., uz procenu ležaja koji se izdaju u stalnom (primarnom) stanovanju; taj postupak podrazumeva ozvaničenje ležaja sekundarnog stanovanja u turistički smeštaj; takođe potrebno je u projekcijama računati na radikalnije stope rasta turističkog smeštaja u Severnom i Središnjem regionu

Zaključak

1. obrađivač neopravdano odbija izradu još pre dve godine zahtevane ekspertize o turizmu, jer zasniva razvoj turizma na strateškim opredeljenjima (za razliku od Strategije razvoja CG i Strategije razvoja turizma CG, PP CG treba, pored funkcijskih, da utvrdi i prostorna rešenja kao okvire za izradu prostornih i urbanističkih planova)
2. obrađivač neosnovano izjavljuje da je postupio po primedbama na Nacrt plana pre nego što je na njega dobio pozitivno mišljenje, iako je u oblasti turizma obećao da će stvarno stanje i projekciju smeštajnih kapaciteta, kao i prostorna rešenja turističkih destinacija, centara i tranzitnih/turing pravaca utvrditi u Predlogu plana
3. obrađivač neopravdano smatra da je rešenje za nelegalnu gradnju (najvećim delom turističku) u budućem Zakonu o legalizaciji objekata, bez mera za stimulisanje legalne izgradnje (koja je u tekućem stanju skupa i komplikovana)
4. obrađivač prihvata da pojasni stav u planu o pozitivnim efektima sekundarnog stanovanja, ne pominjući potrebu utvrđivanja njegovih negativnih efekata
5. obrađivač prihvata da u Predlogu plana utvrdi kapacitet plaža, saobraćaja i tehničke infrastrukture, kao i opština gde treba ograničiti izgradnju sekundarnog stanovanja
6. obrađivač prihvata da u plan unese ažurne podatke, uz neprihvatljivu tvrdnju da to neće dovesti do većih promena u planu turizma
7. obrađivač se strateški opredeljuje da se razvoj turizma u zaštićenim područjima mora uskladiti sa režimima zaštite, uz obavezu utvrđivanja vidova turizma u tim područjima, bez uvida u konflikte između zaštite i razvoja, čije rešenje je moguće samo u održivom međusobnom kompromisu

8. obrađivač opravdano prihvata predlog svog člana za izradu nove studije saobraćaja, ali u studiju treba uključiti i rešenje javnog saobraćaja u Primorskom regionu, kao jeftiniju alternativu izgradnji skupih saobraćajnica

9. od primedbi sa javne rasprave prihvatljivi su: znatan broj navođenja turističkih vrednosti i atrakcija od javnog značaja koje konstituišu najznačajnije turističke celine CG, kao i zalaganje za zdravstveni turizam, potreba koncipiranja turizma u odnosu na klimatske promene i dr.

Uslov za pozitivno mišljenje revidenta o Predlogu plana u oblasti turizma biće: utvrđivanje pravog stanja i projekcije smeštajnih kapaciteta, izrada novih rešenja turističkih destinacija, centara i tranzitnih/turing pravaca, kao i kreiranje nove karte prostornog razvoja turizma CG.

Ostale opaske o javnoj raspravi Nacrta PP CG i izveštaja o SPU

- Izveštaj o SPU na životnu sredinu nije posebno tretiran u javnoj raspravi
- primedbe ekologa u velikoj meri ograničavaju razvoj turizma, posebno u zaštićenim prirodnim područjima, ali i u drugim prostorima; eksploatacija neobnovljivih izvora uglja, nafte i gasa kao i mineralnih sirovina se zabranjuje ili ograničava, ali se ne gleda rado ni na eksploataciju obnovljivih izvora (hidroelektrana, vetroelektrana i dr.) koji se isključuju iz zaštićenih područja gde imaju najpovoljnije uslove; s obzirom na obimne postojeće i potencijalne površine zaštićenih prirodnih područja ekološke države CG i navedena ograničenja eksploatacije energetskih i mineralnih izvora, postavlja se pitanje snabdevanja države energijom i sirovinama, kao i razvoja turizma i drugih delatnosti; u javnoj raspravi gotovo da nije bilo primedbi i pitanja o potrebi održivog kompromisa između zaštite i razvoja, odnosno o paralelnoj održivosti razvoja i zaštite

- veliki broj privatnih zahteva koji su tražili da im PP CG obezbedi uslove za turističku izgradnju ukazuje na nerazumevanje predmeta PP CG, pa je opravdano odbijen, uz upućivanje na odgovarajuće planove nižeg reda

12. MIŠLJENJE – BIOLOGIJA (EKOLOGIJA) I ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Kao član Savjeta za reviziju prostornog plana Crne Gore slažem se sa većinom primjedbi, predloga, sugestija i odgovora stručnog tima za izradu plana.

Ističem svoje sugestije i komentare u pojedinim tačkama

STRANA 6. PRIMJEDBE I SUGESTIJE NVO ORGANIZACIJA

U fokusu je urbani razvoj i rješavanje problema nelegalne izgradnje objekata, saobraćajna infrastruktura, sa akcentom na brzu saobraćajnicu u Primorskom regionu, energetiku i **potrebu da se kroz buduću izgradnju obnovljivih izvora energije obezbjedi zaštita prirode, životne sredine i kulturnog naslijeđa.**

Sugestija: Neophodno uvrstiti ovo pod OBAVEZNO.

Strana 9. Komentar 2. Izgradnja autoputa Bar – Boljare: Izgradnja autoputa je značajna zbog razvoja turizma, luke Bar i drugih povezanih grana. U Nacrtu plana je planiran na koridoru koji bi ugrozio i devastirao područje velikog broja crmničkih sela (8), uništio njihova domaćinstva, vjerske objekte, groblja, velike površine poljoprivrednog zemljišta, vinograda. Neophodno je da se planirana trasa autoputa izmjesti na način koji neće devastirati područje Crmnice.

Sugestija: Primjedbu treba prihvatiti. **Obrazloženje:** Trasa auto puta svakako mora biti znatnije iznad primorskih naselja, kao što je slučaj duž hrvatskog primorja. Čak i izgradnja kroz Boku sa mostom na Verigama ili Luštici nije generalno prihvatljiv, jer dalje degradira duž primorja već narušenu prirodnu sredinu, pejzaž, prirodna i kulturna dobra. Auto-put treba da ide sjeverno od Boke, bliže Dragalju i Grahovu nego Risnu, preko Cuca.

Strana 30. Tunel Lovćen

Odgovor: Primjedba se ne prihvata. Tunel opisanih karakteristika nije po standardima za projektovanje.

Sugestija na odgovor: Možda se ovaj problem može riješiti tako da izlaz bude na odgovarajućoj nadmorskoj visini iznad Nalježića, u visini Mirca ili Čavora (oko 650 mnm), jer se tu inače južne padine Lovćena strmo spuštaju. Ovaj tunel bi znatno rasteretio saobraćaj duž primorskih saobraćajnica oko Budve. Treba uputiti Montepu-u i takav predlog na razmatranje.

Turistički razvoj

Strana 112. i 113. Stav 9

Odgovor. Primjedba se prihvata. U Predlogu PPCG će se naglasiti sva skijališta i u skladu sa primjedbom ski centar Lokve u dijelu “Razvojne zone Sjevernog regiona” i u dijelu “Turističke zone”. Posebno se ističe da je na nivou detaljnog planiranja i projektovanja potrebno imati u vidu klimatske promjene i uskladiti racionalnost ulaganja u ski centre. U PPCG se ističe razvoj planinskih centara za cjelogodišnje korišćenje. (ljetnji i zimski turizam).

Komentar na odgovor: Apsolutna podrška, neophodno je stalno naglašavati da je potrebno imati u vidu klimatske promjene i uskladiti racionalnost ulaganja u ski centre.

Strana 138. (pod i) Odgovor: Primjedba se prihvata. U Predlogu plana će se naglasiti smjernica da se stanogradnja odvija u skladu sa realnim potrebama stanovništva.

Sugestija na odgovor: Svakako bi u Predlogu plana trebalo naglasiti da se stanogradnja mora realizovati u skladu sa poboljšanjem i humanizacijom kvartova (a ne u skladu sa potrebama investitora), više zelenila, manja gustina stanovnika, više podzemnih garaža, izgradnja vrtića, škola i drugih društvenih sadržaja mimo stanova i poslovnih prostora.

Strana 195. Poglavlje 11. Implementacija PPCG

PPCG treba dopuniti sa konkretnim i mjerljivim Planom implementacije, u kome se moraju jasno istaći prioriteti i dinamika realizacije kao i neophodna finansijska i druga sredstva za njegovu implementaciju.

Komentar: Podržavam ovu primjedbu, jer PPCG ne treba biti samo spisak želja, već i odgovornosti za njihovu realizaciju.

Strana 295. Primjedba 13.

Primjedba (str.113) Iz ciljeva razvoja i prioriteta prostornog planiranja vezano za hidrometeorološke hazarde isključiti smjernicu da je “**manje vodotoke potrebno je uređivati**

na način koji omogućava izgradnju malih hidroelektrana, a sprječava povećanje rizika od pojave poplava i erozija”.

Komentar na primjedbju: Slažem se sa primjedbom da citat pod navodnicima ne treba da stoji u PPCG.

Primjedba se ne prihvata. Što se tiče bujičnih **vodotokova ako se male hidroelektrane prave tako da ne „hvataju“ svu vodu**, one mogu biti itekako korisne za zaštitu od poplava i služiti za regulaciju toka vode u koritu, što je svakako dobro i za živi svijet. Takođe, „kaskadne utvrde“ regulišu količinu vode i protočnost, a samim tim se i smanjuje mogućnost nastanka poplava, naročito bujičnih.

Komentar na odgovor:

Iskustvo nas navodi da se mHE kod nas ne pridržavaju ovog pravila, tako da izazivaju više štete nego što bi mogle koristiti kao regulatori od poplava i bujica. Imajući u vidu i predviđanje da će kao rezultat klimatskih promjena biti i umanjeње količine vode u vodotokovima za oko 30% do 2050. bez ozbiljnog državnog nadzora i striktno primjene rigoroznih kazni, ne možemo očekivati da će se mHE pridržavati održavanja „ekološkog minimuma“.

13. **MIŠLJENJE – OBLAST ŠUMARSTVO**

Na osnovu analize poglavlja vezanih za šumarstvo, kao i odgovora obrađivača Prostornog plana na iznijete primjedbe od strane učesnika javne rasprave, može se konstatovati da su predložene strategije i mjere usklađene sa savremenim principima održivog upravljanja prirodnim resursima. Ova pozitivna ocjena temelji se na važnim aspektima:

1. Održivo gazdovanje šumama

Obrađivač Prostornog plana je jasno prepoznao važnost održivog gazdovanja šumama, naglašavajući potrebu za sistemima koji obezbjeđuju prirodnu obnovu, mješovitost i prebirnu strukturu sastojina. Ovaj pristup doprinosi očuvanju biodiverziteta i stabilnosti šumskih ekosistema, otpornosti na klimatske promjene, bolesti i štetočine, što je od suštinske važnosti za očuvanje šuma.

2. Edukacija i jačanje stručnih kapaciteta

Prepoznavanje potrebe za stručnim kadrom i obrazovnim ustanovama kao ključnim faktorima za razvoj šumarstva ukazuje na svijest o važnosti ulaganja u ljudske resurse. Ove mjere će osigurati jačanje stručnih kapaciteta, omogućiti obuku i osposobljavanje lokalnih zajednica, što će doprinijeti efikasnijem sprovođenju predloženih strategija.

3. Harmonizacija sa lokalnim razvojnim planovima

Naglašavanje sinergije između Prostornog plana i strateških principa potvrđuje posvećenost regionalnom razvoju i usklađenosti s potrebama lokalne zajednice. Ovaj pristup omogućava jaču podršku svih relevantnih aktera i stvara povoljne uslove za zajedničko djelovanje u cilju unaprjeđenja šumarstva.

Zaključak

Svi navedeni aspekti ukazuju na to da su odgovori obrađivača Prostornog plana za šumarstvo dobro osmišljeni i da se temelje na savremenim načelima održivog razvoja. Predložene strategije i mjere doprinose očuvanju šuma kao vitalnog resursa, unaprjeđuju kvalitet ekosistema i jačaju lokalne ekonomije. Ovaj plan predstavlja čvrstu osnovu za budući razvoj šumarstva u Crnoj Gori. Njegovo sprovođenje će donijeti koristi ne samo prirodi, već i lokalnim zajednicama, osiguravajući tako održivost resursa i kvaliteta života. Iz svega navedenog,

izražavam podršku i pozitivno mišljenje o predloženim mjerama i smjernicama predloženim od strane obrađivača, koje imaju potencijal da značajno unaprijede stanje šumarstva u Crnoj Gori.

14. **MIŠLJENJE – OBLAST ZAŠTITA KULTURNIH DOBARA**

Ovaj izvještaj se odnosi na specifičan dio **Javne rasprave** koju je organizovalo **Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine**, u vezi **Nacrta Prostornog Plana Crne Gore i izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu**, a to je dio **Zaštite i očuvanja kulturnih dobara na prostoru kojeg obuhvata predloženi dokument PPCG**. Javna rasprava je održana u periodu od 29. 01. 2024. godine do 29. 04. 2024. godine na osnovu člana 33 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br.64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23).

Kako je odmah na početku izvještaja konstatovano, **Javnom raspravom** se u svim opštinama diskutovalo o važnim **strateškim pitanjima i ciljevima razvoja države**, sa akcentom na razvojna ograničenja, potencijale, ciljeve i prioritete razvoja, koji su važni za opštinu u kojoj se održava **Javna rasprava i za sva pitanja koja su se odnosila na detaljniju plansku dokumentaciju, građani su dobili određena pojašnjenja**.

Takođe, navedeno je da su na održanim **Javnim raspravama** u opštinama, građani iskazali **zadovoljstvo zbog mogućnosti da razgovaraju o državnim i opštinskim ciljevima razvoja** i na taj način mogu uticati na **buduća planska rješenja**.

Sagledavanjem svih predstavljenih planova i primjedbi na iste, kao i velikog broja sugestija i iznetih stavova, zatim obrazloženja *pro et contra*, kao i pronalaska srednjih rješenja u vidu „**djelimično se prihvata**“, uvidio sam da je stepen kojim se prišlo ovom zadatku na **izuzetno visokom nivou**, kako od strane onih koji su učestvovali i na demokratski i civilizovan način predočili svoja mišljenja u vezi **velikog broja nesuglasica i problema**, tako i u vidu datih **obrazloženja od strane priređivača PPCG** koji su na veoma stručnom i profesionalnom nivou davali obrazloženja, trudeći se da ona budu jasna kako bi za **dobrobit svih** ova rasprava protekla, po mom mišljenju, u jednoj izuzetno posvećenoj i krajnja demokratskoj atmosferi. Sudeći iz teksta ali imajući i direktan uvid na javnu raspravu u Baru, sve je proteklo u jednom zadovoljavajućem kritičkom ambijentu ukrštetnih stavova što je osnova pravoj ne deklarativnoj demokratiji, gdje se u raspravi insistira na isključivosti modernih liberalno kapitalističkih diskursa u kojima korporativna svijest odlučuje o duhovnim vrijednostima jednog naroda. Takođe, izašlo se i iz zastarjelih socrealističkih ili neokomunističkih shvatanja koja su još uvijek u tikvu ovog naroda. Pobjeđivanje jednopartijskog sistema, koji je čini se bio na snazi do skora, ali čiji reslovi još uvijek postoje, čini da je sa ideološkog stanovišta ova rasprava bila oslobođena dogmi i relativno dobro se fokusirala na državu, odnosno narod u njoj i njegove potrebe.

Ono što je bio fokus mog djelovanja, a odnosi se na zakone vezane za **Zakon o zaštititi i očuvanju kulturnih dobara**, nije bilo toliko zastupljeno kao neke teme koje su od velikog značaja za budućnost naše privrede, međutim, posredno ili neposredno veliki projekti dodiruju i veoma osjetljiva pitanja iz oblasti spomeničkog nasljeđa i potencijalnih kulturnih dobara, posebno na lokalitima koji bi u budućnosti trebali da se valorizuju onako kako zaslužuju.

Moguće je da, u određenim slučajevima, nedovoljnost primjedbi na uticaj velikih infrastrukturnih i energetskih projekata na zaštićena i potencijalna kulturna dobra proishodi i iz nepostojanja jasno mapiranih i prezentovanih lokaliteta na kojima na prostoru Crne Gore, što nije krivica nikoga drugoga osim državnih institucija koji se brinu o zaštiti (UZKDCG I CZKIA). To možda i uzrokuje da se recimo manji broj primjedbi odnosio na neistraženiji sjever CG, u odnosu na mnogo bolje istraženi centralni ili južni dio Crne Gore, gdje je bilo i mnogo više primjedbi.

U okviru zaštite „manjih“ cjelina pohvalio bih brigu o **petnjičkim lokalitetima**. Npr. lokalitetu **Pećina grad** koji se nalazi se u **Radmanskoj klisuri**; nalazište je iz bronzanog doba i iz rimskog perioda; zatim lokaliteta **Torine i Džamije u Petnjici**. Tu je i veoma važno pomenuti primjedbe i obrazloženja, kao i prihvaćene sugestije po pitanju **MZ Đinovići** (Cetinje) kao i primjedbe u vezi **teritorijalnog istorijskog i kulturog dijela Cetinja**. Na prostoru Đinovića nalaze se 2 veoma bitna istorijska lokaliteta koja nijesu zakonom prepoznata a to su: „**Soko grad**“ koji je oformio Ivan Crnojević i ambijent „**Podsokolsko crkvište**“ koje po dokumentu Uprave za zaštitu kulturnih dobara spada u latinsko ili grčko groblje. Zatim u ta manja obrazloženja (ne manje važna prim. moja) je i lokalitet **Miločerski park**, u smislu kategorija kulturnog pejzaža, nepokretnih kulturnih dobara, pejzažne arhitekture, kao i u pogledu prirodnih svojstava botaničke bašte, drveća, starih maslina (iz prethodnih perioda), obližnjih plaža **Kraljičine i Kraljeve plaže (koje su već proglašene kao spomenici prirode)**. Ovdje je i cijela oblast veliki potencijalni arheološki lokalitet sa tragovima raznih civilizacija. Izrazio bih da su veoma pohvalne i sugestije i prihvatanja istih, što nas uvodi možda u jednu novu eru brige za očuvanjem naše kulturne samobitnosti.

U okviru velikih projekata koji su obrazlagani mnogo temeljitije i mnogo šire, **Javna rasprava** se pokrenula iz želje da se stavi do znanja da treba biti veoma pažljiv po pitanju veoma važneog pitanja razvoja našeg energetskog sistema, koji ne treba da se ostvaruje na uštrb očuvanja kulturnog i prirodnog dobra. Među tim projektima se naročito izdvaja: **Zahtjev za davanje smjernica u pogledu zaštite područja Paštrovske gore u okviru Prostornog plana Crne Gore do 2040, koji obuhvata brdsko-planinsko područje u zaleđu Paštrovića i Čanja (Spiča), prostirući se i na dio Crmnice, na teritoriji Opština Budva i Bar**. Ovdje je spisak lokaliteta koji ulaze u zonu koja bi morala da se zaštiti veliki, pa je s time i ovaj predlog od izuzetnog značaja za jedan korektan odnos između onih koji daju primjedbe i sugestije i onih koji utiču na usvajanje ili odbijanje istih, što je, ukoliko se sada ne postavi na razumnim i kompromisnim osnovama moguće i nerješivo u budućnosti. Iz tog razloga sam veoma zadovoljan što je nađen, za sada, zajednički jezik, i da su sugestije prihvaćene, što opet znači da će se o daljim mogućnostima raspravljati na osnovama polaznog razumjevanja koje je prikazano u ovoj javnoj raspravi. Na veoma profesionalno obrazložene probleme, o kojima mora da se vodi briga, i na jasno predočavanje problema odgovor: „**Primjedba se prihvata. U Predlogu PPCg će se naglasiti potreba zaštite Paštrovske gore, njenih prirodno istorijskih vrijednosti sa starim selima, starim austrougarskim i rimskim putevima, kulturnim dobrima iz različitih perioda. Nivo zaštite odrediće nadležne institucije za zaštitu životne sredine i kulturnoistorijskog nasleđa**“, predstavlja veliki iskorak u cilju jačanja svijesti o zajednici i kolektivnom, a kulturna dobra su nesporno jedna od najboljih veza u tom ciklusu osvješćivanja, ne deklarativnog, naše prošlosti i njenih potencijala za buduću valorizaciju.

Iz tog razloga „problem“ **vjetroturbina** je izgleda shvaćen na pravi način i na radost svih, rekao bih, onako kako i treba da se priđe ovako velikim zamislima, jer taj projekat se bezamalo pruža na jedan ogroman prostor koji zahvata dvije opštine, Budvu i Bar, gdje se nalazi na stotine kuturnih dobara i potencijalnih kulturnih dobara, tako da se, izgleda, na vrijeme izgradilo povjerenje o tome kako ovakva pitanja treba riješavati. Da je razum najbolje rješenje i da ne valja zbog investitora, novca i ličnih interesa raditi na uštrb jednog ogromnog kuturnog potencijala.

Na kraju, rekao bih da je **Prirodno i kulturno-istorijsko područje Kotor**, gdje je kao poseban cilj u **PPCG** navedeno: **“Očuvanje Izuzetne univerzalne vrijednosti/IUV Prirodnog kulturno-istorijskog područja Kotora ostvarenoj u jedinstvu atributa koji doprinose integritetu i koheziji opšte strukture pejzaža (građenog i prirodnog) kao esencijalnog kvaliteta Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora”**, jedno od najvažnijih pitanja našeg spomeničkog nasljeđa. Ipak, u očima priređivača projekta i onih koji su problem sagledali iz stručnog ugla, što je obrazloženo u rečenici: **Smatramo da predviđena rješenja PPCG, posebno vezana za saobraćajnu infrastrukturu (Saobraćajna infrastruktura), ne doprinose navedenom cilju, nego suprotno predstavljaju veliku prijetnju po očuvanje Izuzetne univerzalne vrijednosti Prirodnog kulturno-istorijskog područja Kotora**, došlo nepodudarnost polaznih rješenja saobraćajnih infrastruktura, što je pravilno zaključeno kroz sledeće: **Imajući u vidu planove za izgradnju Jadransko jonskog autoputa, smatramo da je neophodno naći rješenje koje bi potpuno isključilo brzu cestu u okviru zaštićene okoline Prirodnog i kulturno-istorijskog područja Kotora**. Na opšte zadovoljstvo, primjedba je prihvaćena i ovaj dio PPCG je vraćen na početak, što znači da je moguće sa zajedničkim snagama priređivača Nacrta i stručnih ljudi koji bolje poznaju problem Kotora doći do konačnog rješenja infrastrukture ovog područja.

Usvajanjem ove primjedbe kao krucijalne za područje pod zaštitom **UNESCO-a**, možda se i najbolje može sagledati kvalitet **vođenja Javne rasprave**, njena, u velikom broju slučajeva, izrazita konciznost, što je preduslov za shvatanje problema, posebno kod šire i malo upućene društvene zajednice u Crnoj Gori, kao i, rekao bih, obostrano razumijevanje, što je, opet, manje više i zajednička odlika rasprave koju bih ocijenio veoma pozitivno. Na kraju, pozitivnost o kojoj govorim, najviše se ogleda u odbacivanju nerazumnog projektu kojeg je gurala Vlada Dritana Abazovića, a koja je htjela da napravi LNG terminal na prostoru jednog od najstarijih antičkih emporiona na prostoru jadrana, Bigovice u Baru, gdje bi se uništili ostaci cijelog jednog grada sa lukom iz gvozdenog doba, helenizma i Rima, a koji se propinje po obroncima Volujice gdje su trabale da se smejste te užasne skalamerije. To je na sreću odbačeno, i nadamo se da se više neće uzimati u obzir.

15. MIŠLJENJE - OBLAST SAOBRAĆAJ

Na osnovu člana 33 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata („Službeni list CG”, br. 64/17, 44/18, 63/18, 82/20, 86/22 i 4/23) Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine je organizovalo Javnu raspravu o Nacrtu Prostornog Plana Crne Gore i izvještaju o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu. Javna rasprava je održana u organizaciji Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine, u periodu od 29. 01. 2024. godine do 29. 04. 2024. godine.

Ministarstvo je, u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, organizovalo javne prezentacije Nacrta Prostornog plana Crne Gore.

Predlozi, sugestije i komentari su dostavljani Ministarstvu prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine. Izrađivač plana je na iste dostavio odgovore i obrazloženja.

Revident je saglasan sa svim odgovorima na primjedbe izrađivača prostornog plana kao i pratećim obrazloženjima.

16. MIŠLJENJE – OBLAST VODOPRIVREDA

Nakon završetka Javne rasprave o Nacrtu PPCG i SPU obrađivač ove Planske dokumentacije je izradio sveobuhvatan i temeljan Izvještaj sa primjedbama opština, nadležnih institucija, nevladinih organizacija, građanske inicijative, pojedinačnim primjedbama građana, zahtjeva pojedinih investitora, na osnovu zapisnika sa javnih rasprava održanih po opštinama, tematskih okruglih stolova održanih u Privrednoj komori Crne Gore, kao i sa odgovorima na navedene primjedbe.

Tokom javne rasprave koja je trajala od 02.02. do 15.04. 2024. godine održano je 18 javnih predstavljanja Nacrta PPCG i SPU po Opštinama Crne Gore, održano je 6 tematskih okruglih stolova i završno predstavljanje PPCG 26.04. 2024. godine.

Javne rasprave su održane u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata (Službeni list Crne Gore br. 64/17, 44/18, 63/18, 11/19 i 82/20), - član 33 i Pravilnikom o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti (Službeni list Crne Gore br. 88/17) – član 12. Ministarstvo prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine je sprovelo Javnu raspravu o Nacrtu PPCG i SPU na životnu sredinu u periodu od 29.01.2024. do 29.04.2024. godine.

Pregledan je Izvještaj sa javne rasprava o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine (PPCG) sa Izvještajem o Strateškoj procjeni uticaja za Životnu sredinu (SPU) sa svojim sastavnim dijelovima

-Rezime o sprovedenom postupku javne rasprave o nacrtu PPCG 2040.g. i ključnim temama sa javne rasprave

-Primjedbe, predlozi i sugestije i odgovori stručnog tima za izradu plana:

- Opštine
- Institucije
- Nvladine organizacije
- građanske inicijative
- pojedinačne primjedbe građana
- zahtjevi investitora
- zapisnici sa javnih rasprava održanih po opštinama
- zapisnici sa tematskih okruglih stolova, održanih u Privrednoj komori Crne Gore.

Smatram da je Javna rasprava urađena veoma temeljno i sveobuhvatno i da je predmetni Izvještaj urađen kvalitetno i sveobuhvatno i da je pregledno grupisan po primjedbama i odgovorima na primjedbe zainteresovanih institucija i lica. Na primjedbe je odgovoreno u potpunosti u skladu sa navedenom zakonskom regulativom.

U Izvještaju sa javne rasprave o Nacrtu PPCG i SPU dati su u prilogu Zapisnici sa svih javnih rasprava održanih po opštinama, tematskih okruglih stolova održanih u Privrednoj Komori sa primjedbama prisutnih učesnika i odgovorima na te primjedbe.

Smatram da su s pravom usvojene ili djelimično usvojene primjedbe koje je Obradivač plana usvojio i da su s pravom odbijene primjedbe koje je obrađivač plana odbio imajući u vidu

primjedbe koje se odnose na PPCG i SPU za životnu sredinu, te da su vrlo osnovano odbijene primjedbe koje se odnose na planski dokumente nižeg ranga od PPCG.

17. MIŠLJENJE – OBLAST RUDARSTVO I GEOLOGIJA

Na osnovu člana 13 stav 3, 4 i 5 Pravilnika o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti ("Službeni list Crne Gore", br. 088/17 od 26.12.2017), dostavljam Mišljenje na Izvještaj sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine sa Izvještajem o SPU za životnu sredinu.

Stav o odgovorima na pristigle primjedbe, koje su sadržane u Izvještaju o Javnoj raspravi je, da su članovi Stručnog tima za izradu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine, u skladu sa zakonom i strukom, dali odgovore na svaku primjedbu na isti.

ZAKLJUČAK

Detaljnim pregledom Izvještaja sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine, u dijelu poglavlja rudarstva i geologije, stav o odgovorima na pristigle primjedbe, koje su sadržane u Izvještaju o Javnoj raspravi je, da su članovi Stručnog tima za izradu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine, u skladu sa zakonom i strukom, dali odgovore na svaku primjedbu na isti.

U skladu sa naprijed navedenim, dajem pozitivno mišljenje na Izvještaj sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine, koji obuhvata sva ona poglavlja koja se odnose na Sektor rudarstva, geoloških istraživanja i ugljovodonika, kao i na poglavlja Hidrogeologija, Seizmika i Seizmički hazard i da se isti uputi u dalju proceduru, shodno zakonu.

18. MIŠLJENJE – OBLAST PROSTORNO PLANIRANJE

Pregled dostavljene dokumentacije

Dostavljeni *Izvještaj sa javne rasprave o nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.g. sa izvještajem o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu* (u daljem tekstu: Izvještaj sa JR o nacrtu PPCG do 2040.g. ili Izvještaj sa JR) čini jedan dokument (u word i pdf formatu) od 462 strane, a koji je podijeljen na dva segmenta:

- rezime o sprovedenom postupku javne rasprave o nacrtu PPCG 2040.g. i ključnim temama sa javne rasprave
- primjedbe, predlozi, sugestije i odgovori stručnog tima za izradu plana (opština, institucije, NVO-e, građanske inicijative, pojedinačne primjedbe građana, zahtjevi investitora, zapisnici sa javnih rasprava održanih po opštinama, zapisnici sa tematskih okruglih stolova održanih u Privrednoj komori Crne Gore)

Obrazloženje o načinu pripreme izvještaja

Primjedbe i sugestije na *Izvještaj sa JR o nacrtu PPCG do 2040.godine* strukturirala sam u dva dijela. Prvi dio primjedbi i sugestija se odnosi na uočene nedostatke u strukturi dokumenta **Izvještaj sa JR**, a koji se odnose nedovoljnu analizu određenih segmenata, nejasnoće ili manjak detalja. Drugi dio primjedbi i sugestija tiče se **odgovora Obrađivača plana** koji su dati u Izvještaju sa JR.

I

Primjedba 1. Nedostatak uvodnog dijela i numeracija poglavlja

Uočeno je da u Izvještaju nedostaje **uvodni dio**, koji bi trebao pružiti kratak pregled svrhe, ciljeva i metodologije sprovođenja javne rasprave, kao i obrazloženje strukture samog Izvještaja. Predlažem da se uvodni dio dopuni i da se jasno definiše sadržaj Izvještaja i numerišu poglavlja kako bi se olakšalo praćenje sadržaja.

Za **uvodni dio Izvještaja sa JR**, predlažem strukturu koja obuhvata sve potrebne elemente i pruža jasan pregled ključnih informacija:

- Svrha i cilj javne rasprave
- Metodologija sprovođenja javne rasprave
- Struktura izvještaja sa JR (sadrži pregled naslova i podnaslova koji ukazuju na ključne segmente izvještaja)
  - **I - Rezime javne rasprave sa ključnim temama** (pruža kratki pregled najvažnijih informacija i zaključaka sa održanih javnih rasprava)
    - Osvrt na ključne primjedbe i predloge sa održanih javnih rasprava iz svih opština Crne Gore, uključujući različite perspektive lokalnih zajednica.
    - Imenovanje institucija, koje su dale doprinos procesu javne rasprave kroz dodatne informacije koje će u Predlogu plana biti dostavljene Obradivaču;
    - Osvrt na zaključke Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore, koji su igrali značajnu ulogu u formulisanju daljih koraka.
    - Osvrt na ključne primjedbe i sugestije nevladinih organizacija (NVO) koje su aktivno učestvovala u raspravi i dale svoje prijedloge.
    - Informacija o prekograničnoj saradnji, s posebnim naglaskom na inicijative i prijedloge koji se odnose na prekogranične aktivnosti.
    - Osvrt na tematske okrugle stolove u organizaciji Privredne komore Crne Gore i zaključci sa ovih sastanaka, koji su obuhvatili važne diskusije vezane za privredni razvoj i prostor.
  - **II - Zapisnici sa javnih rasprava i tematskih okruglih stolova**
    - Zapisnici sa javnih rasprava održanih po opštinama (broj zapisnika)
    - Zapisnici sa tematskih okruglih stolova (broj zapisnika)
  - **III - Primjedbe, prijedlozi i sugestije sa odgovorima Obradivača plana**, razvrstani prema izvoru:
    - Opštine (broj opština)
    - Institucije (broj institucija)
    - Nevladine organizacije – NVO (broj organizacija)
    - Građanske inicijative (broj podnosilaca)
    - Pojedinačne primjedbe građana (broj podnosilaca)
    - Zahtjevi investitora (broj podnosilaca)

Na ovaj način, *Izvještaj sa JR o nacrtu PPCG do 2040.* godine pruža pregledan prikaz:

- ključnih primjedbi sa JR po oblastima;
- zapisnika sa javnih rasprava i tematskih okruglih stolova;
- detaljni prikaz primjedbi sa javnih rasprava sa odgovorima Obradivača plana.

Ova struktura u uvodnom dijelu *Izvještaja o JR* omogućava sveobuhvatan pregled kompletnog procesa sprovođenja javne rasprave, uključujući ključne primjedbe i predloge, odgovore stručnog tima, kao i jasne dalje korake u izradi predloga PP Crne Gore do 2040. godine.

Preporuka Obradivaču da *Izvještaj o JR na nacrt PPCG do 2040.* godine podijeli na više fajlova:

- zapisnici sa JR po opštinama
- zapisnici sa okruglih stolova
- primjedbe opština
- primjedbe institucija
- primjedbe NVO
- primjedbe – građanske inicijative
- primjedbe građana

Ovakva sistematizacija omogućava efikasniju analizu primjedbi od strane stručnog tima i olakšava pronalaženje konkretnih informacija.

Primjedba 2. Pozvati se na Pravilnik o metodologiji izrade planskog dokumenta i istog se pridržavati

U uvodnom dijelu potrebno je i pozvati se na **član 13 Pravilnika o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti** ("Službeni list Crne Gore", br. 088/17 od 26.12.2017), koji definiše način pripreme odgovora na primjedbe:

- primjedba se prihvata,
- primjedba se ne prihvata (uz obrazloženje),
- primjedba se djelimično prihvata (uz obrazloženje koji dio primjedbe se prihvata, a koji se ne prihvata), kao i
- primjedba nije osnovana (uz obrazloženje).

Primjedba 3. – Ispravka tehničkih grešaka, označiti brojeve stranica, formirati sadržaj

U nastavku su navedeni uočeni primjeri slovničkih i tehničkih grešaka u početnom dijelu Izvještaja:

Primjer 1: Na 2. strani, u tabeli koja sadrži datume održavanja javnih rasprava, u koloni za datum nedostaje godina. Preporuka je da se pored dana i mjeseca održavanja javne rasprave doda i godina, kako bi informacije bile potpunije. Ovo će pomoći u boljem razumijevanju vremenskog okvira u kojem su se održavale javne rasprave.

Primjer 2: U poglavlju pod nazivom "*Osvrt na ključne primjedbe i predloge sa javne rasprave u opštinama Crne Gore*", preporučuje se da se ključne oblasti, kojih ima od 1 do 9, bolduju (podebljaju). Ova promjena će omogućiti veću preglednost i olakšati čitaocima da se brzo orijentiraju u vezi sa najvažnijim temama i pitanjima koja su izazvala najveću pažnju tokom javnih rasprava.

Potrebno obratiti pažnju na cjelokupni *Izvještaj sa JR* i provjeriti slične greške kako bi se Izvještaj upotpunio, bolje formatirao, kao i poboljšao njegov kvalitet i jasnoća.

Primjedba 4. - Nepotpuni zapisnici sa javnih rasprava

Zapisnici sa javnih rasprava o nacrtu PPCG do 2040. godine, održanih u svim crnogorskim opštinama, predstavljaju formalnu dokumentaciju koja bilježi tok rasprava. Pored zabilježenih pitanja, komentara i diskusija, zapisnicima nedostaju odgovori Obrađivača, u mjeri u kojoj su mogli biti dati na licu mjesta. Na taj način bi se osigurala bolja struktura i informativnost dokumenta. Sve navedeno doprinosi jačanju odgovornosti svih učesnika u procesu izrade PPCG do 2040. godine.

Takođe, važno je napomenuti da je osim rukovoditeljke plana, koja je prezentovala plan i odgovarala na pitanja, na javnim raspravama vjerovatno bilo prisutno više članova stručnog tima. Preporuka je da se u zapisnicima navedu imena svih prisutnih članova stručnog tima.

Primjedba 5. Odgovor na razmatrane teme i pitanje Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje Skupštine Crne Gore

U *Izveštaju o javnoj raspravi o Nacrtu PPCG do 2040. godine* navedene su teme i pitanja o kojima se diskutovalo na sjednicama Odbora. Imajući u vidu pomenuti značajan doprinos Odbora tokom javne rasprave, neophodno je da uz zaključke i predloge Odbora budu uključeni i odgovori Obrađivača na razmatrane teme i postavljena pitanja.

Primjedba 5. Primjedbe i sugestije NVO organizacija

Tekst u poglavlju „Primjedbe i sugestije NVO organizacija“ potrebno je preurediti, a prvu rečenicu učiniti jasnijom. Radi potpunije informativnosti i bolje organizacije Izveštaja, ovo poglavlje treba dopuniti sa listom NVO organizacija koje su podnijele primjedbe. Takođe, treba napraviti listu ključnih pitanja i problema kako bi se olakšalo čitanje i razumijevanje, odnosno jasno razlikovalo šta su evidentirani problemi, a šta su predlozi NVO-a.

Primjedba 6. Nedostaju zaključci sa tematskih okruglih stolova

U poglavlju „Održavanje tematskih okruglih stolova“ pored navedenih tema i datuma održavanja istih, potrebno je zabilježiti prepoznate ključne probleme u određenim oblastima, eventualna planska rješenja, kao i zaključke sa ovih tematskih radionica.

II

Primjedba 7. Primjedbe, predlozi i sugestije i odgovori stručnog tima za izradu plana Opština Bar

Strana 17

Primjedba se odnosi na **nerealizovane ciljeve iz prethodnog plana (PPCG do 2020.g.)** za Opštinu Bar.

Dopuna odgovora Obrađivača plana u ovom dijelu trebala bi da ukaže šta su to bili prethodni planski izazovi za opštinu Bar, postavljeni prethodnih planom i koji su razlozi da se nisi realizovali, kako bi se izbjegli slični problemi u budućnosti.

Strana 20

Primjedba se odnosi na **spriječavanje devastacije prostora i obale u zoni Morskog dobra** kroz predlaganje odgovarajućih mjera zaštite u smislu ograničenja intervencija u prostoru, a posebno na prirodnim kupalištima.

U odgovoru Obrađivača, osim opisane vizije razvoja područja mora, kao i uslova korišćenja i namjene mora, potrebno je dati pozitivan odgovor na primjedbu. Taj odgovor treba da uključuje definisanje mjera zaštite koje će spriječiti devastaciju prostora i obale u zoni Morskog dobra. Ove mjere treba postaviti na nivou PPCG, a zatim će se iste implementirati i detaljnije razraditi, u skladu sa lokalnim specifičnostima prostora, planovima nižeg reda.

Primjedba 8. Primjedbe, predlozi i sugestije i odgovori stručnog tima za izradu plana Opština Berane

Strana 25

Primjedba se odnosi na **aktiviranje potencijala u turizmu na području Jelovice**.

Odgovor Obrađivača potrebno je dopuniti. Da bi se sprovele promjene koje se odnose na aktiviranje ovog područja, potrebno je, pored isticanja turističkih potencijala područja Jelovice u PPCG do 2040.godine, formalno pokrenuti postupak Izmjena i dopuna PPPN Bjelasica i Komovi.

Strana 27

Primjedba se odnosi na **zemljišnu politiku i sistem planiranja, kao i vraćanja nadležnosti lokalnim samoupravama.**

Obrađivača plana treba da u početnom dijelu odgovora jasno naglasi i uputi na institucionalnu nadležnost ovog pitanja. U okviru PPCG može se istaći važnost donošenja novog zakona o prostornom planiranju, kao i unapređenje saradnje između lokalnih samouprava i državnih institucija, što su ključni koraci za postizanje ciljeva prostornog planiranja.

Strana 28

Primjedba se odnosi na **aerodrom Berane, koji je planiran za 4D kategoriju.**

Obrađivač je jasno odgovorio da je u Nacrtu PPCG do 2040.g. planirano da se aerodrom u Beranama razvija u kategoriji 4D, što predstavlja jasan smjer za razvoj aerodroma. U skladu s tim, relevantne institucije (Ministarstvo saobraćaja i Agencija za civilno vazduhoplovstvo) su već dale svoje predloge i mišljenja.

Međutim, odgovor obrađivača trebao bi dodatno pojasniti redosljed koraka koji se odnosi na eventualni razvoj aerodroma Berane u 4D kategoriju. To podrazumijeva neophodnost izrade plana nižeg reda, koji će definisati konkretne tehničke aspekte razvoja aerodroma ove kategorije, kao i ulogu relevantnih institucija (Ministarstva saobraćaja i Agencije za civilno vazduhoplovstvo). Ove institucije će provjeriti da li su u tom detaljnijem planskom dokumentu pravilno definisani tehnički aspekti i operativni standardi planiranog aerodroma, kao i usklađenost sa međunarodnim standardima.

Strana 28

Primjedba se odnosi na planiranje VE i SE na teritoriji opštine Berane.

Odgovor Obrađivača u vezi planiranja vjetroelektrana i solarnih elektrana na teritoriji opštine Berane oslanja se na opšte smjernice PPCG-a i potrebno ga je dopuniti. Iako su te smjernice važne, ne mogu se smatrati dovoljnom osnovom za donošenje odluka o novim energetskim objektima ovog tipa.

Opšte smjernice mogu pružiti okvir, ali ne mogu zamijeniti potrebu za detaljnijim istraživanjem i izradom detaljnih planova (DUp-ova, LSL-a, i dr.) Da bi se osiguralo odgovorno planiranje prostora, neophodno je sprovesti detaljna istraživanja i analize, kao i uraditi detaljan planski dokument. U tom dokumentu će se jasno definisati specifični uslovi za izgradnju elektroenergetski objekata poput VE i SE, uključujući analize uticaja na životnu sredinu, infrastrukturne zahtjeve i mogućnosti priključenja na elektroenergetsku mrežu.

Strane 27 i 29

Primjedbe se odnose na definisanje četiri značajna lokalna centra (Lubnice, Orah, Kaludra i Polica) i šest lokalnih centara (Vinicka, Goražde, Buče, Donja Rženica, Zaostro, Budimlja).

Obrađivač plana je potvrdio prihvatanje primjedbe.

Smatram da je potrebno imati objektivan pristup. Potrebno je provjeriti demografske podatke, ispitati postojanje ekonomskih i drugih aktivnosti, kao i dostupnosti infrastrukture i javnih usluga (obrazovanje, zdravstvo), jer su to osnovni kriterijumi za definisanje ovih centara naselja (značajnih lokalnih centara i lokalnih centara). Takođe, važno je sagledati realne potrebe zajednice i fokusirati se na nekoliko ključnih centara sa već postojećom infrastrukturom i potencijalom, kako bi se izbjeglo rasipanje resursa na područja koja možda nisu održiva. Uskladiti se sa ID PUP Opštine Berane.

Primjedba 8. Primjedbe, predlozi i sugestije i odgovori stručnog tima za izradu plana

Strana 45

Primjedba se odnosi na vjetroelektrane. Treba izvršiti istraživanja na lokacijama kao što su: Donji Prepran, Laništa, Bojna njiva, Krstac, Podbišće i sl. (blagovremeno izvršiti mjerenja relevantnih parametara bitnih za projektovanje i izgradnju VE).

Dopuniti primjedbu obrađivača. U slučaju da se utvrdi da su određene lokacije nakon izvršenih mjerenja pogodne za izgradnju vjetroelektrana, potrebno je izvršiti reviziju postojećih planskih dokumenata i sprovesti procjenu uticaja na životnu sredinu, koja će u ovaj proces uključiti lokalnu zajednicu i sve relevantne zainteresovane strane.

Strana 242

Primjedba se odnosi i na legalizaciju nelegalno izgrađenih objekata.

Dopuniti odgovor Obrađivača plana u dijelu koji se odnosi na legalizaciju nelegalnih objekata. Dati smjernice o zonama u kojima nije dozvoljena legalizacija u skladu sa zakonskom regulativom i načelima zaštite prostora.

Strana 242

Primjedba ukazuje na nedostatak mjera za zaštitu prirodnih predjela i nesrazmjernu između infrastrukturnih projekata, odnosno da li su planirani infrastrukturni objekti usklađeni za zaštitom prirodnih dobara.

Dopuniti odgovor Obrađivača u vidu objašnjenja da li je prostorni plan osigurao ravnotežu između planiranih razvojnih projekata i zaštite prirodnih predjela. Potrebno je ukazati da svaki infrastrukturni projekat mora proći procjenu uticaja na životnu sredinu, gdje se posebno vrednuju uticaji na prirodna dobra i preduzimaju mjere za minimizaciju ili izbjegavanje negativnih uticaja.

Strana 243

Primjedba se odnosi na potencijal gasovoda iz Priboja i Prijepolja, pa bi sjeverna Crna Gora mogla da bude pogodno mjesto za priljučak, što bi generisalo privredni razvoj kroz razvoj turizma te bi u mnogome doprinijelo poboljšanju zaštite životne sredine i smanjenju zagađenja vazduha.

Dopuniti odgovor Obrađivača u vidu objašnjenja o potencijalu gasovoda iz Priboja i Prijepolja i povezivanju sa sjeverom Crne Gore. Da li je pomenuto navedeno u Nacrta PPCG, da li će biti uključeno u Predlog plana i na osnovu koje dokumentacije?

Strana 378

Primjedba se odnosi na više segmenata Prostornog plana Crne Gore do 2040.godine.

Dopuniti odgovor Obrađivača koji dio primjedbi se prihvata, a koji se ne prihvata.

Takođe, nije odgovoreno na stav da u planu „nije dovoljno korišćena metoda sinteze“.

Zaključci:

- ✓ Nakon cjelokupnog pregleda dokumenta konstatujem da je Obrađivač plana imao ozbiljan zadatak da veliki broj pristiglih primjedbi analizira i da odgovore.
- ✓ Izvjestan broj primjedbi sa javne rasprave na nacrt najvažnijeg državnog planskog dokumenta je individualnog karaktera, gdje se pominju katastarske parcele, te je obrađivač plana skrenuo pažnju da se radi i primjedbama koje nisu osnovane.
- ✓ Značajan broj primjedbi na nacrt PPCG do 2040.godine, upućen od strane građana, nevladinih organizacija, institucija, građanskih aktivista, zahtjevi investitora, odnosi se na konflikte u prostoru, ukazuju na značajne ekološke probleme, nedostatke i nejasnoće prepoznate u nacrtu plana. Ove primjedbe zahtjevaju dublju analizu i sveobuhvatniji odgovor od strane članova stručnog tima Obrađivača plana.
Potrebno je da Obrađivač plana pažljivije sagleda ove složene primjedbe i pruži stručne, argumentovane i jasne odgovore u korigovanom Izvještaju sa JR na nacrt PPCG do 2040.godine, te da u skladu sa datim odgovorima pripremi Predlog plana (grafički i tekstualni dio). Tek tada će *Savjetu za reviziju plana* biti omogućeno da u potpunosti

sagleda efekte prihvaćenih i djelimično prihvaćenih primjedbi sa javne rasprave i njihovu implementaciju u Predlog plana, zajedno sa jasnim obrazloženjem onih primjedbi koje nisu prihvaćene.

- ✓ Sugerisem da se pripremi grafički prilog u kome bi bili prikazani planirani infrastrukturni koridori, kao i postojeća i potencijalna zaštićena područja. Na taj način bi se kroz vizuelni prikaz lakše prepoznali potencijalni konflikti i lakše razumjeli tekstualni opisi u planu.
- ✓ Jedan od ključnih koraka u poboljšanju Izvještaja sa JR je uključivanje informacije o tome koji članovi radnog tima su zaduženi za odgovaranje na primjedbu. Pored svakog odgovora na primjedbu napisati ime i prezime člana stručnog tima. Time se osigurava veća odgovornost i transparentnost u procesu izrade plana. Na taj način se doprinosi poboljšanju komunikacije između svih zainteresovanih strana i stručnog tima.
- ✓ PPCG do 2040.godine nije samo strateški, već i stručni dokument koji sadrži projekciju razvoja teritorije Crne Gore u svim sektorima. Sa najvišeg državnog nivoa, ovaj dokument treba da postavi čvrste temelje za odgovorno planiranje prostora Crne Gore, koji će služiti kao stabilna planska osnova za izradu detaljnijih planskih dokumenata.

Na IZVJEŠTAJ O JAVNOJ RASPRAVI NA NACRT PPCG do 2040, dajem **POZITIVNO MIŠLJENJE**, uz obavezu da se Izvještaj koriguje u skladu sa datim primjedbama. Takođe, naglašavam potrebu da se istovremeno sa korigovanim Izvještajem pripremi i Predlog plana, tekstualni i grafički dio.

19. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE OPŠTINE ZETA
--

Nacrt Prostornog plana Crne Gore je u formalnom i sadržinskom smislu usklađen sa Odlukom o izradi Prostornog plana Crne Gore ("Službeni list CG", br. 082/18, 082/20, 024/22 i 151/22), odredbama člana 8 i 16 Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list CG", br. 064/17, 044/18, 063/18, 011/19, 082/20 i 086/22) i važećim normativima i standardima.

Pregledom Izvještaja sa javne rasprave Nacrta Prostornog plana Crne Gore dostavljenog dana 05.08.2024. godine putem mejla (kao i urgencije 15.10.2024.godine) od strane predstavnika Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine konstatujem da je Obrađivač ovog strateškog dokumenta detaljno prikazao i analizirao prihvatljivosti odnosno razloge neprihvatljivosti dostavljenih primjedbi i sugestija zainteresovane javnosti (opštine, privreda, institucije, nevladine organizacije i građani).

Kad su u pitanju primjedbe koje se tiču zainteresovane javnosti, konkretno za Opštinu Zeta u dijelu posljedica nelegalne eksploatacije šljunka i pijeska iz vodotoka rijeke Morače i Cijevne, neadekvatnog planiranja postrojenja za proizvodnju asfalta i betona uz zone stanovanja, Obrađivač je usvojio primjedbe uz obrazloženje da će u Prostornom planu Crne Gore dati smjernice da se naglasi potreba adekvatnog lociranja pomenutih djelatnosti, kao i potreba revizije detaljne planske dokumentacije.

Takođe, u dostavljenom Izvještaju sa javne rasprave o Nacrtu PPCG se ne nalazi Izvještaj sa javne rasprave u Opštini Zeta, održane 6. februara 2024. godine na kojoj je bilo osvrta na probleme zaštite životne sredine od posljedica neriješenog pitanja industrijskog otpada nekadašnjeg KAP-a i drugih značajnih tema.

Na osnovu prethodno navedenog, uz osvrt da se izvrši dopuna Izvještaja sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore sa nedostajućim Izvještajem sa javne

rasprave održane u Opštini Zeta, na dostavljeni detaljan Izvještaja sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore, dajem pozitivno mišljenje.

**20. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE ANDRIJEVICA**

Nemam primjedbi na Izvještaj sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore.

**21. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE BAR**

Vlada Crne Gore je na sjednici od 20. decembra 2018. godine donijela Odluku o izradi Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine (Službeni list Crne Gore", br. 082/18). Imajući u vidu dosadašnji tok izade PPCG, zaključak je da su postupak izrade plana i organizacija javne rasprave izvršeni na kvalitetan način, transparentno i uz učešće javnosti.

Uvidom u dostavljeni Izvještaj o javnoj raspravi, može se konstatovati da je najveći dio primjedbi upućenih od strane Opštine Bar, SO Bar i javnih preduzeća čiji je osnivač Opština Bar prihvaćen ili djelimično prihvaćen u mjeri u kojoj su predmetne primjedbe i sugestije bile u domenu PPCG.

S obzirom da su prihvaćene primjedbe koje su od strateškog značaja za razvoj opštine Bar (korekcija trase auto puta, ukidanje potencijalne izgradnje LNG terminala, proširenje lokacije za regionalnu deponiju Možura i planiranje dodatnih sadržaja, predlog za korekciju granica zaštićenog prirodnog dobra Katič, razvoj ruralnog turizma itd), mišljenje na Izvještaj o javnoj raspravi je pozitivno, uz obavezu da se prihvaćene primjedbe unesu u predlog PPCG.

Napominjem da je potrebno korigovati zapisnik sa javne rasprave održane u Baru 12.03.2024. godine u dijelu pogrešno navedenih imena učesnika (upućen dopis sa korekcijom rukovodiocu izrade plana).

**22. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE BUDVA**

Nakon pregleda dostavljenog materijala dostavljam sledeće:

MIŠLJENJE

Nijesam saglasan, kao predstavnik Opštine Budva, sa izvještajem o javnoj raspravi o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.godine sa izvještajem o SPU za životnu sredinu od jula 2024.godine.

OBRAZLOŽENJE

Predstavnik Opštine Budva oktobra 2023.godine dostavio je uslovnu saglasnost na Nacrt plana uz obavezu da se u daljoj izradi planskog dokumenta tretiraju primjedbe dostavljene na prethodni Koncept plana a i na Nacrt planskog dokumenta.

U pomenutom izvještaju sa javne rasprave sačinjen je zapisnik sa javne rasprave u Budvi koja je održana 15.03.2024.godine.

U zapisniku su navedena pitanja koja su postavljena prilikom rasprave i konstatacija da je rukovodilac izrade plana dala detaljne i koncizne odgovore, međutim bez bližeg obrazloženja o predlozima, primjedbama i sugestijama koje nijesu prihvaćene ili su djelimično prihvaćene kako to propisuje član 34. Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Istim članom je propisano da izvještaj naročito sadrži predloge, primjedbe i sugestije koje su prihvaćene.

Iz navedenih razloga predstavnik Opštine Budva nije saglasan sa izvještajem.

**23. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE BERANE**

Javna rasprava o Nacrtu Prostornog Plana Crne Gore do 2040 godine u Opštini Berane je održana 21.02.2024.godine nakon čega je stručni tim za izradu Plana dao primjedbe, predloge sugestije i odgovore u svom Izvještaju sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040 godine. Naznačene primjedbe, odgovori, predlozi i sugestije Stručnog tima za izradu plana su dati u sledećem pregledu:

OPŠTINA BERANE
204. 04-332/24-1643/204. 19.04. 2024
Planiranje i urbanizam, saobraćaj, stanovništvo, poljoprivreda, šumarstvo, turizam, društvene djelatnosti, zemljišna politika, energetika, vodoprivreda, upravljanje otpadom.
1. Planirano rješenje organizacije, uređenja i korišćenja prostora - Sjeverni region: aktiviranje potencijala u turizmu <u>na području Jelovice</u> (beranska strana), vraćanjem izbrisanih djela iz PPPN Bjelasica Komovi, kada je opština Berane ostala bez mogućnosti gradnje tada prvobitno planiranog hotelskog kompleksa na sjevernoj strani Jelovice.
Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. Primjedba se odnosi na usvojeni planski dokument i namjenu je moguće promjeniti samo kroz izmjenu tog plana. U Nacrtu PPCG je u okviru razvojnih zona pogodnih za turizam istaknuta i Jelovica. U Predlogu plana će se dodatno istaći potreba valorizacije Jelovice na teritoriji opštine Berane. Zahtjev je potrebno uputiti i za tekuće Izmjene PUP-a opštine Berane.
2. Planirati razvoj na lokaciji Lokve – <u>Cmiljevica</u> za razvoj i proširenje postojećeg Ski centra Lokve. (usaglašavanje sa PUP-om Berane).
Odgovor: Primjedba se prihvata. Zona Cmiljevice i planinskog centra Lokve će se istaći u Predlogu PPCG.
3. Planirati ponovo beranski aerodrom za putnički i kargo saobraćaj kao i međunarodne vazdušne luke.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. Obrazloženje: U Nacrtu plana je planirano da se aerodrom Berane razvija u kategoriji 4D, dodatno će se istaći da se planira i za međunarodni saobraćaj.

4. Sjeverni saobraćajni razvojni koridori: Pljevlja-Bijelo Polje - Berane – Rožaje sa sekundarnim razvojnim povezivanjem drumskog i željezničkog saobraćaja; razmotriti predloženu trasu željezničke pruge koja prolazi kroz teritoriju opštine Berane; razmotriti varijantu da planirana trasa željezničke pruge ide paralelno uz trasu autoputa kroz teritoriju opštine Berane.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. Iako je trasa željeznice predmet projektne dokumentacije, u Predlogu PPCG će se dati smjernica da trasa željezničke pruge ide paralelno uz trasu autoputa kroz teritoriju opštine Berane.

U daljem radu na PPCG i pripremi Predloga plana će se dodatnim analizama i kroz Idejna rješenja koja priprema i izrađuje Monteput doo. posebna pažnja posvetiti brzoj saobraćajnici Pljevlja - Bijelo Polje.

U smjernicama plana će se posebno naglasiti potreba provjere planirana trasa željezničke pruge.

5. Razvojne zone: Da se umjesto Razvojne zone Polimsko – plavska (Plav, Gusinje, Andrijevica, Berane, Petnjica), izdvoji nova Razvojna zona Berane, jer će opština Berane u narednom periodu biti jedan od ključnih regionalnih centara Crne Gore- medicinski, saobraćajni, poljoprivredni, turistički, privredni.

Odgovor: U predlogu plana će se dodatno razmotriti i definisati razvojne zone na osnovu primjedbi iz različitih opština.

6. Demografska projekcija: preispitati tendencije za opštinu Berane - smatra se da će se povećavati broj stanovnika u gradskim naseljima, a smanjivati u seoskim.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata. Projekcije broja stanovnika su rađene na osnovu tendencija u kretanju u prethodnih 20-tak godina (broj stanovnika prema rezultatima popisa 2011. godine i procijenjeni broj stanovnika za 2020. godinu prema podacima Monstata), zatim na osnovu tendencija u prirodnom kretanju stanovništva (odnosno natalitet, mortalitet i prirodni priraštaj) i na osnovu migracionih karakteristika stanovništva (odnosno godišnje stope migracije). Na osnovu izraženih tendencija od 2000-tih godina naovamo u opštini Berane je izražen trend opadanja broja stanovnika ne samo seoskih naselja već i gradskog naselja Berane. S obzirom da se u demografskom razvoju promjene dešavaju sporije, odnosno potrebno je 20 i više godina za značajnije promjene trendova, smatramo da je projekcija broja stanovnika urađena optimistički, čemu u prilog govore i podaci zadnjeg popisa 2023. godine gdje je u opštini popisano 26 948 stanovnika (1 540 manje u odnosu na 2011. godinu), a u gradskom naselju 9 923 stanovnika (1 270 manje u odnosu na 2011. godinu).

7. Poljoprivreda: planirati izradu ozbiljne strategije razvoja poljoprivrede na lokalnom i državnom nivou, ukрупnjavanje poljoprivrednih posjeda, zaustavljanje depopulacije stanovništva seoskih područja, poboljšati životni standard seoskog stanovništva, obezbjediti premije za poljoprivredne proizvođače, poboljšati infrastrukturu, formirati distributivne centre, poljoprivredni kombinat, pružanje turističkih ugostiteljskih usluga direktno na farmama, turistička valorizacija sela i katuna, organska proizvodnja, klasteri, zemljoradničke zadruga i dr.

Primjedba se djelimično prihvata. Izrada Strategija razvoja nije u nadležnosti ovog planskog dokumenta. U opštim i posebnim ciljevima razvoja poljoprivrede u narednom periodu, dio predloga koji se daju je već uključen i u Nacrtu plana. U Predlogu PPCG će se dodatno istaći navedeni prijedlozi.

8. Šumarstvo i drvna industrija: Ističe se nelegalna eksploatacija šuma, potreba donošenja Zakona o šumama, nestručan kadar, korupcija i sl. Predvidjeti osnivanje državnog preduzeća za upravljanje šumama, osnivanje Šumarskog fakulteta čije će središte biti u nekoj od opština Sjevernog regiona Berane ili Pljevlja, planirati finalnu proizvodnju drveta, sertifikaciju šuma, drvoperadu odvojiti od šumarstva.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. Iako je dio predloga opštine Berane već naveden u Nacrtu plana, u Predlogu PPCG će se istaći finalna proizvodnja drveta, sertifikacija, mogućnost formiranja obrazovnih ustanova u Sjevernom regionu (Berane, Pljevlja...).

Umjesto izraza „nestručan kadar“ upotrijebiti izraz „nedostatak stručnog kadra“. U mjerama za unapređenje šumarstva predviđena je i mjera „Jačanje stručnih kapaciteta u šumarstvu u kontinuitetu“ kao i mjera koja se odnosi na sertifikaciju šuma – „Razvoj FSC ili PFC nacionalnog standarda za upravljanje šumama do 2030“. Koji će oblik jačanja stručnih kapaciteta Država odabrati zavisi će od više faktora, a u cilju dogoročnog rješavanja ovog problema je i osnivanje šumarskog studijskog programa. Sjedište te institucije treba dobro osmisлити, vodeći računa prije svega o obezbjeđenju stručnog kadra, prostora i ekonomske efikasnosti. Takođe je jedna od mjera za unapređenje šumarstva i „Harmonizacija zakonodavstva sa EU“, tako da su vaše primjedbe prepoznate u ovom planskom dokumentu.

9. Turistički razvoj: planirati smještajne kapacitete visokog kvaliteta na području Jelovice na Beranskoj teritoriji, sa baznim naseljem, zonom za bazno naselje, zone sa objektima centralnog naselja sa hotelima, apartmanima sa recepcijim i javnim sadržajem zone zasebnih grupacija sa objektima jednorodnih smještajnih jedinica, mrežom pješačkih staza, trgovina, biciklističkim stazama, zelenim površinama; planirati zimski rizort i privatni smještaj visokog kvaliteta-planinske kuće, bungalove, chalet, townhouses, hostele, katune. (na sjevernoj strani Jelovice je izbrisan razvoj iz finalnog dokumenta PPPN Bjelasica Komovi). Sjeverna strana Jelovice – teritorija opštine Berane je izložena suncu i ima pogled na skijalište na teritoriji opštine Andrijevica; strmi tereni u gornjem djelu lokaliteta su pogodni za luksuzne vikendice sa odličnim pogledom na ski rizort sa obje strane rijeke; Dobra saobraćajna povezanost i puštanje tunela kroz Jelovicu, izgradnjom gondola koja se spušta sa kolašinske strane na andrijevačku i beranskiu stranu planine i izgradnjom parkinga za oko 2000 skijaša,

opština Berane dobija ski rizort na samo 20 minuta od centra grada, iako ni jedna ski staza nije planirana na teritoriji opštine Berane.

Odgovor. Primjedbe nije osnovana. Prostornim planom na državnom nivou nije moguće definisati plan razvoja na traženom nivou detalja na nivou zone. Međutim, predmetnim planom su date preporuke za razvoj ovakvih sadržaja u cijelom Sjevernom regionu pa tako i na području Berana. U dokumentu je na stranici 78, pod razvojnim zonama pogodnim za razvoj turizma, između ostalih, istaknuto i područje Jelovice.

S ciljem prihvaćanja sugestije revidenta i jasnije definicije potrebnih daljnjih koraka, u dijelu dokumenta pod naslovom Prostorno funkcijsko strukturiranje turističkih prostora, pri razradi Zone 8: PROKLETIJE, BJELASICA, KOMOVI – Podzone: NP Prokletije, NP Biogradska gora, Park prirode Komovi; Područje opštine Berane, dodaje se sljedeća konstatacija: Na području Jelovice na Beranskoj teritoriji je potrebno na detaljnijem planskom nivou definisati program sadržaja koji bi podržao razvoj cjelogodišnjeg turističkog proizvoda s fokusom na smještajne kapacitete visokog kvaliteta, mrežom pješačkih, biciklističkih i skijaških staza, a sve s ciljem održive turističke aktivacije resursa područja, u cilju bolje turističke valorizacije Beranskog dijela Bjelasice.

10. Razvoj društvenih djelatnosti: planirati decentralizaciju obrazovnom sistemu, tako što će se određene fakultetske jedinice izmješati u opštine Sjevernog regiona gdje postoje preduslovi.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. U Predlogu PPCG će se posebno istaći potreba podrške razvoju Sjevernog regiona i u djelu formiranja obrazovnih institucija. Kad su u pitanju fakultetske jedinice, ukazuje se na sledeće:

Obrazloženje: Preduslovi za decentralizaciju obrazovnog sistema prije svega su obezbjeđivanje odgovarajućeg kadra. I preduslov je kvalitet, i umrežavanje sa institucijama visokog obrazovanja u svijetu. U pogledu kvantiteta i kvaliteta, postoji deficit u visokom obrazovanju. S tog aspekta, preduslovi su daleko od potrebnih. Ako pođemo od pretpostavke da Luksemburg koji ima približan broj stanovnika kao Crna Gora, ima jedan Univerzitet, a Crna Gora četiri... S tim da Luksemburg ima više od 10 puta veći GDP, postavlja se pitanje da li stvarno u Crnoj Gori postoje preduslovi i potreba da u svakom dijelu zemlje imamo odgovarajuće univerzitetske jedinice.

Primjeri odjeljenja Pravnog i Ekonomskog fakulteta u Bijelom Polju, ne pokazuju da su održivi. Prosto, nedostaje resursa. Umjesto što bi mali broj studenata iz sjevernih opština upisao Fakultet u svom mjestu, racionalnije je da studiraju u Podgorici, u konkurentnijem okruženju.

Važno je u sjevernim opštinama stvoriti uslove za kvalitetan razvoj prije svega predškolskog i osnovnog, a zatim i srednjeg obrazovanja, u smislu poboljšanja uslova, u postojećim objektima ili izgradnjom novih.

Prihvatljivo je da se ostavi mogućnost da u slučaju nekog investicionog interesovanja, u svrhu dolaska inostranih studenata na studije u Crnu Goru, koje bi se organizovale na engleskom jeziku, da se u tom slučaju jačaju kapaciteti u sjevernom, ali prije svega i primorskom regionu, koji bi više privukao inostrane studente. Samim tim, umjesto da nam turistička sezona bude kraćeg maha, mogli bismo je na fonu obrazovnog turizma produžiti.

Trenutno je trend da veliki broj studenata iz npr. Amerike želi da studira u Evropi. Paralelno sa dobijanjem inostranih akreditacija poput AACSB i slično, Crna Gora bi mogla privući značajan broj studenata sa inostranih Fakulteta, i time neutralisati značajan odlazak domaćih. Da bi se to postiglo, prije svega treba jačati kadar, ali i graditi univerzitetske kampuse po ugledu na velike svjetske univerzitete.

Posebno bi mogla biti od značaja izgradnja univerzitetskih kampusa na primorju, u svrhu privlačenja stranih studenata, a na fonu internacionalizacije i želje da privučemo inostrane studente, što je na fonu i Strategije naučno istraživačke djelatnosti 2024-2028. Za brendiranje sjevera kao obrazovne destinacije, na srednji rok, preduslovi ne postoje.

11. Koncept mreže naselja: predlaže se da u opštini Berane **značajni lokalni centri budu Lubnice, Orah, Kaludra i Polica**; planirati podršku urbano ruralnom razvoju povezivanjem i organizacijom javnog prevoza do seoskih Mjesnih zajednica; jačati socijalne, ekonomske, kulturne i razvojne komponente u područjima Kojima je potrebna podrška u razvoju; smanjivati pritisak na prostor kroz izradu detaljnih planova, zaustaviti nelegalnu gradnju i pojavu podstandardno opremljenih naselja, racionalno gazdovati građevinskim zemljištem kao javnim dobrom.

Odgovor: Primjedba se prihvata/predlog. U Predlogu plana će se dodati predložena naselja kao značajni lokalni centri.

12. Zemljišna politika: potrebna je reforma Sistema planiranja, donošenje novog Zakona, vraćanje nadležnosti lokalnim samoupravama u oblasti planiranja prostora kroz izradu DUP-ova, UP-ova, LSL-a koji će se usvajati na Skupštinama lokalnih samouprava.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. U Nacrtu PPCG se ističu problemi u oblasti prostorno-urbanističkog planiranja, posebno u dijelu detaljne planske dokumentacije i ukazuje se na potrebu donošenja Izmjena zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, iako je to institucionalna nadležnost. U Predlogu plana će se u dijelu Smjernica za implementaciju plana, ovaj aspekt posebno istaći.

13. Saobraćajna infrastruktura: Drumski saobraćaj - Auto put kroz opštinu Berane planirati varijantu koja zaobilazi gradsko jezgro, kako je predloženo u Nacrtu plana – gornja varijanta; planirati nastavak izgradnje regionalnog/ magistralnog puta Berane – Petnjica do granice sa Srbijom.

Odgovor: Primjedba nije osnovana. Planirana je varijanta autoputa koja zaobilazi gradsko jezgro. Planiranje nastavka rekonstrukcije magistralnih i regionalnih puteva biće preporučeno smjernicama.

14. Željeznički saobraćaj: Razmotriti varijantu da planirana trasa željezničke pruge ide paralelno uz trasu autoputa kroz teritoriju opštine Berane; Planirati kao u Nacrtu intermodalni terminal na teritoriji opštine Berane.

Odgovor: Primjedba se prihvata. Iako je trasa predmet projektne dokumentacije, u Predlogu plana će se dati smjernica da planirana trasa željezničke pruge ide paralelno uz trasu autoputa kroz teritoriju opštine Berane.

15. Vazdušni saobraćaj: Aerodrom Berane planirati kao međunarodnu vazdušnu luku za putnički i kargo saobraćaj u kategoriji 4D sa međunarodnim standardima.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. U Nacrtu plana je planirano da se aerodrom Berane razvija u kategoriji 4D. Kategorizaciju i opciju za međunarodni saobraćaj definiše nadležno Ministarstvo i Agencija za civilno vazduhoplovstvo.

16. Energetika i elektroenergetska infrastruktura: razmotriti izgradnju VE I SE na teritoriji opštine Berane. Za izgradnju malih hidroelektrana predvidjeti donošenje LSL, kako bi javnost bila upoznata sa procedurom dobijanja potrebnih dozvola, što nije bio slučaj.

Odgovor: Primjedba se ne prihvata.

Opšte smjernice za VE i SE su već date. Pojedinačni objekti VE i SE koji se pominju su uključeni jer je za te u sklopu podloga dostavljena studijska i tehnička dokumentacija od resornog ministarstva. Na području Berana je moguća izgradnja SE i VE prema opštim smjernicama, uz detaljna istraživanja i uz dobijanje uslova za priključenje na elektroenergetsku mrežu.

Postupak donošenja LSL-a je u nadležnosti resornog Ministarstva.

17. Projekcija razvoja vodoprivrede: pored važeće Strategije Upravljanja vodama 2019-2035, potrebno je uraditi katastar vodoizvorišta, unaprijediti inspekcijски nadzor, smanjiti gubitke vode u sistemima, nastaviti sa projektom izgradnje obaloutvrde od Grnčara i Plavskog jezera do ušća Lima i planirati izgradnju Sistema za navodnjavanje gdje god je potrebno i moguće.

Odgovor: Primjedba se prihvata. Uprava za vode je u okviru Vodnog informacionog sistema uspostavila katastar izvorišta koja se koriste za javno vodosnabdijvanje, ali će se svakako, u Predlogu plana istaći potreba (prioritetno) definisanje sanitarnih zona zaštite na svim izvorištima.

18. Upravljanje otpadom: Smatra se da regionalna deponija treba da ostane u Bijelom Polju, kako je planirano u Nacrtu PPCG.

Odgovor: Primjedba se prihvata /predlog. U Predlogu plana će se zadržati predlog za regionalnu deponiju u Bijelom Polju. Lokaciju nije moguće odrediti u PPCG.

19. Podjela na zone: Smatramo da je potrebno izdvojiti razvojnu zonu Berane jer će se opština pozicionirati kao najveći regionalni centar, logistički centar međunarodnog značaja, aktiviraće se aerodrom izgraditi intermodalni željeznički terminal.

Odgovor: U predlogu plana će se dodatno razmotriti razvojne zone u skladu sa primjedbama i sugestijama opština.

Odgovor: Primjedba se djelimično prihvata. U Predlogu plana će se dodatno obrzložiti i djelimično preformulisati razvojne zone.

20. **Posebnu pažnju posvetiti razvoju Jelovice; Lokalni centri** treba da budu: Vinicka, Goražde, Buče, Donja Rženica, Zaostro, Budimlja.

Odgovor: Primjedba se prihvata. U Predlogu plana će se istaći razvoj Jelovice (dio u opštini Berane i Andrijevića koji nije planiran u planu PPPN Bjelasica Komovi). Predlog lokalnih centara će se usaglasiti sa tekućom izradom PUP-a opštine Berane.

Uvažavajući odgovore, predloge, sugestije i pojašnjenja Stručnog tima za izradu Plana, date u Izvještaju sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040 godine, dajem pozitivno mišljenje na **IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU PROSTORNOG PLANA CRNE GORE DO 2040.godine**, radi dalje procedure i izrade Plana.

**24. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE BIJELO POLJE**

Odlukom o imenovanju Savjeta za reviziju Prostornog plana Crne Gore („Službeni list Crne Gore“, br.048/22 od 29.04.2022.godine) imenovana sam za člana kao predstavnica Opštine Bijelo Polje.

Nacrtom PPCG planirana su četiri regionalna centra za obradu komunalnog otpada u okviru kojih bi egzistirale i sanitarne deponije. Regionalni centar za gradove sjevernog regiona (13 opština) planiran je u opštini Bijelo Polje. S obzirom da se radi o regionalnoj deponiji, Opština Bijelo Polje je, u primjedbama na nacrt, sugerisala da se PPCG okvirno definišu lokacije regionalnih sanitarnih deponija. Kako je obrađivač plana odgovorio da je potrebno kroz odgovarajuća planska dokumenta izvršiti izbor lokacije (višekriterijumski postupak) neophodno je u Predlogu plana tačno definisati koja su to planska dokumenta. Osim dodatnih smjernica za adekvatan izbor lokacije koje će biti propisane predlogom planskog dokumenta neophodno je ostaviti i mogućnost da se regionalne sanitarne deponije mogu realizovati i na teritorijama drugih opština ukoliko se obezbjedi podobna lokacija. U protivnom, ako ni jedna lokacija u opštini Bijelo Polje ne ispuni neophodne kriterijume, moraće se raditi izmjene PPCG.

Nacrtom PPCG planirana su i dva regionalna puta: Brzava-Prijelozi-Torine i Cmiljača – Žarski. Prihvaćena je primjedba da se ova dva puta objedine u jedan putni pravac i da će se planirati kao turistički put, a da će dalja kategorizacija zavisi od saobraćajnog opterećenja. Imajući u vidu da bi se ovim putnim pravcem povezale opštine Bijelo Polje i Mojkovac on može biti samo regionalni put i kao takav treba da bude prepoznat PPCG. Predloženi putni pravac od Brzavskog mosta do Torina je izgrađen, a dionica od Torina do Žarskog nije.

Pa nije jasno pod kojim saobraćajno – tehničkim uslovima će se rekonstruisati postojeća dionica i izgraditi ostatak puta ako se planiraju kao turistički put kad ta kategorija puta nije prepoznata Zakonom o putevima. Inače da bi se izvršila kategorizacija puta on mora biti

izgrađen sa svim tehničkim elementima koji su propisani za određenu kategoriju. Nameće se i pitanje nadležnosti za izdavanje UTU za turistički put s obzirom da isti nisu složeni inženjerski objekti, a prolaze kroz teritorije više opština. Takođe nije jasno kako se kategorije puta uvode u dogovoru sa nadležnom upravom mimo kategorija koje su prepoznate zakonom.

U nacrtu PPCG u tabeli Regionalni putevi u opštini Bijelo Polje planirana je nova petlja Bijelo Polje i put 9.5km od auto puta Bar – Boljari do grada. Imajući u vidu prethodno pomenuto u toku javne rasprave opština Bijelo Polje nije imala nikakvih primjedbi.

U međuvremenu Monteput je uputio dopis Opštini Bijelo Polje (nakon okončane javne rasprave) navodeći da se u Nacrtu plana, u dijelu Drumski saobraćaj „**pominje** nova petlja Bijelo Polje, ali u tabeli planiranih regionalnih puteva“ i predlažu da Opština ponovi inicijativu da se nova petlja Bijelo Polje definiše kao veza opštine sa planiranim auto putem što bi ukoliko obrađivač plana podrži inicijativu, rezultiralo unošenjem ove petlje u Predlog prostornog plana Crne Gore, smatrajući da će se tim stvoriti uslovi za izdavanje dopune/novih UTU uslova za realizaciju Glavnog projekta ove dionice u okviru koga bi petlja bila sagledana i projektovana. Kako u daljoj proceduri oko realizacije ovog, za opštinu Bijelo Polje veoma važnog projekta, ne bi dolazilo do različitih tumačenja neophodno je u Predlogu plana jasno definisati i u grafički prilog plana ucrtati novu petlju Bijelo Polje. Planiranjem petlje PPCG stvorice se preduslovi, ukoliko to bude neophodno i za dopune/izmjene Detaljnog prostornog plana auto-puta Bar-Boljare.

**25. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
PRIJESTONICE CETINJE**

Nakon uvida u Izvještaj sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.g., dajem pozitivno mišljenje na isti.

**26. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE DANILOVGRAD**

Ovim putem Vas obavještavam da sam saglasan sa Izvještajem sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore.

**27. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE GUSINJE**

Ovom prilikom dajemo primjedbu na Zapisnik o PPCG a koji se tiče javne rasprave održane u Gusinju, sali Opštine.

Smatramo da nisu jasno definisane primjedbe sa javne rasprave, kao i sugestije o razvojnim planovima koje su definisane u nekoliko navrata.

Mi kao Opština Gusinje smo u nekoliko navrata sugerisali i tražili da se prioritete stvari uzmu u razmatranje, ali da do istih nije došlo, uvijek saslušani a nikako poslušani.

I sada stoje primjedbe površno u Zapisniku, ali nema odgovora da li su prihvaćene, a ako nisu zašto nisu.

**28. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE HERCEG NOVI**

U toku javne rasprave na Nacrt PP Crne Gore, Opština Herceg Novi nije imala primjedbe, tako da je, sa stanovišta Opštine Herceg Novi, Izvještaj prihvatljiv.

**29. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE KOLAŠIN**

Nakon uvida u Izvještaj o javnoj raspravi o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.god. sa izvještajem o SPU za životnu sredinu konstatuje se da je isti izrađen u skladu sa Pravilnikom o metodologiji izrade planskog dokumenta i bližem načinu organizacije prethodnog učešća javnosti.

Izvještaj sadrži kratak rezime o sprovedenom postupku javne rasprave i ključnim temama, kao i primjedbe pristigle u toku javne rasprave sa odgovorima na iste.

Imajući u vidu značaj navedenog planskog dokumenta, kao i dinamiku izrade istog, predlažem da plan ide u dalju proceduru, a konačan Izvještaj dopuniti Zapisnikom sa javne rasprave održane u Kolašinu.

**30. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE KOTOR**

Nakon pregleda Izvještaja sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.god. iz jula 2024. godine dajem pozitivno mišljenje na isti i predlažem da se u fazi Predloga plana izvrše korekcije u skladu sa datim odgovorima obrađivača plana koje se odnose na Opštinu Kotor.

**31. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE MOJKOVAC I OPŠTINE PETNJICA**

Shodno Odluci o imenovanju Savjeta za reviziju prostornog plana Crne Gore od 31.03.2022.g. (Sl.list CG br. 48/22) kao predstavnica Opština Mojkovac i Petnjica-**opština sjevernog regiona**, nakon uvida u **Izvještaj sa javne rasprave** predmetnog planskog dokumenta dostavljenog dana 05.08.2024.g. br. 04-332/24-1643/447 u elektronskoj formi dajem sledeće mišljenje:

Obrađivač je korektno prihvatio i /ili obrazložio zahtjeve, primjedbe i sugestije sa javne rasprave na Nacrt plana za obje Opštine. Saglasna sam da Plan ide u dalju proceduru, izradu Preloga uz sledeću sugestiju:

U izvještaju o javnoj raspravi, odgovori na priložene primjedbe koji glase – “Primjedba se djelimično prihvata“ uz obrazloženje koje se odnosi na konkretno PPPN Bjelasica i Komovi u zahvatu Mojkovca (pa i drugih opština) nije dala jasnu viziju šta dalje sa tim prostorima. Smatram da bi Plan višeg reda, ovaj Plan, morao da se analitički osvrne na prostore koji se po sadašnjim/važećim planovima nisu ili ne mogu sprovesti kao što je slučaj sa Žarskim (i drugim detaljnim razradama u ovom PPPN-u) bez obzira ko je nadležan za njegovo sprovođenje u kontekstu činjeničnog stanja na terenu a to je širenje bespravne gradnje. Konstatacija da je nerealno planiranje (isplanirani su kompleksi objekata na privatnim parcelama, koje su pravno blokirane za dalju realizaciju ukoliko se ne uvedu “veći ili jači investitori” a deset godina se nije pristupilo eksproprijaciji ni saobraćajne mreže kako bi se moglo bar na neki način parcijalno

pristupiti sprovođenju planskog dokumenta). Ministarstvo koje je nadležno za donošenje ovog plana i planova posebnih namjena, kao i obrađivač ovog dokumenta, bi morali dati mišljenje na ovakve situacije jer će se isti problem prelivati na lokalne prostorne planove opština u čijem je Plan zahvatu, a posledice po prostor su već vidne.

ZAKLJUČAK: U daljoj proceduri izrade Predloga Plana postupiti u skladu sa odgovorima na primjedbe obuhvatajući i tekstualne i grafičke priloge.

**32. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE NIKŠIĆ**

Obavještavam Vas da sam saglasan sa Izvještajem sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore.

Pošto sam bio prisutan kad je bila javna rasprava organizovana u Nikšiću, a i čitanjem odgovara obrađivača plana, konstatujem da su svi odgovori konkretni i studiozni na postavljena pitanja.

**33. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE PLAV**

Kao član Savjeta za reviziju planskih dokumenata –vezano za predloženi Izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu PPCG (u daljem tekstu Plan) dajem sledeće mišljenje:

U Izvještaju sa javne rasprave o Nacrtu PPCG vezano za opštinu Plav dati su odgovori na primjedbe i predloge opštine. Izvještaj je korektno odrađen i Mišljenja sam da dokument treba da ide u sledeću fazu izrade, a one primjedbe koje obrađivač nije prihvatio ili djelimično prhvatio a vezane su za strateški razvoj opštine Plav trebalo bi još jednom analizirati uz dodatnu argumentaciju kako bi bile uvrštene u Predlog PPCG.

**34. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE PLJEVLJA**

Saglasna sam sa dostavljenim Izvještajem.

**35. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE PLUŽINE**

Saglasna sam sa Izvještajem sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore.

**36. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
GLAVNOG GRADA PODGORICE**

Na osnovu uvida u Nacrt **IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU PROSTORNOG PLANA CRNE GORE DO 2040.**, od jula 2024. godine, dajem sljedeće Mišljenje:

Predmetni Izvještaj, urađen je u skladu sa Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata ("Službeni list Crne Gore", br. 064/17 od 06.10.2017., 044/18 od 06.07.2018., 063/18 od 28.09.2018., 011/19 od 19.02.2019., 082/20 od 06.08.2020. i 086/22 od 03.08.2022., 004/23 od 13.01.2023.).

Predlažem da se IZVJEŠTAJ SA JAVNE RASPRAVE O NACRTU PROSTORNOG PLANA CRNE GORE DO 2040., PRIHVATI.

**37. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE ROŽAJE**

Na javnoj raspravi održanoj dana 01.04.2024.godine u Rožajama predloženo je da se planiranim Nacrtom PPCG, uvrsti sljedeće:

1. Tunel Rožaje – Peć kao magistralni put sa pristupnim saobraćajnicama

Odgovor: Primjedba nije osnovana. Putni pravac je planiran kao lokalni put. Dalja prekategorizacija je u nadležnosti Uprave za saobraćaj. Da bi se planirao rang puta, potrebno je uraditi odgovarajuće saobraćajne analize (saobraćajno opterećenje i dr.)

U tekstualnom dijelu Nacrta PPCG u tabelarnom prikazu u Odjeljku Planirane Saobraćajnice - Planirani regionalni putevi stajalo je između ostalih i Rožaje - Tunel Rusolija - Peć (tunel 7.2km) a sada u Odgovoru stoji da je planiran kao lokalni put. Da li je došlo do greške ili je izbačena trasa iz kategorije regionalnih puteva nije jasno.

U obavezi sam navesti da je:

U julu 2022. godine Ministarstvo kapitalnih investicija Crne Gore uradilo prijedlog osnove za vođenje pregovora i zaključivanje memoranduma o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo.

Vlada Crne Gore 3.avgusta 2022.godine donijela je Zaključke kojim je:

1. Utvrdila Osnovu za vođenje pregovora i zaključivanje Memoranduma o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo.
2. Prihvatila Memorandum o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo.
3. Dana 28.10.2022.godine u Rožajama je potpisan Memorandum o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo kao i Protokol o realizaciji Memoranduma o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo.

Te bi bilo neophodno sagledati sve ovo gore navedeno i kategoriju predmetne trase upodobiti sa Memorandumom o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo.

Obzirom na planiranu zonu za razvoj turizma Hajla i Štedim nijesu sagledane aktivnosti koje se upravo sprovode na lokalitetu Štedim kako bi se dale adekvatne smjernice za unapređenje turističkih potencijala kako na planini Hajli tako i na ostalim lokalitetima predviđenim prethodnim planskim dokumentima. Uvrštavanjem planine Hajle na turističku mapu Crne Gore kao i njeno kvalitetno povezivanje sa regionom unaprijedilo bi turističku ponudu kako Crne Gore tako i opštine Rožaje.

Iz gore navedenih razloga predlažem da se predvidi Tunel Rožaje – Peć kao magistralni put sa pristupnim saobraćajnicama.

10. Predvidjeti u grafičkom prilogu elektroenergetska infrastruktura još jedan krak dalekovoda 400kV Rožaje - Bijela Crkva – Biševo – Radetina – Vuča – Tutin sa mogućnošću priključka na Ribarevine ili na postojeći vod od 400kV prema Kosovu (grafički prilog i CD sa predlogom vodova u dwg),

Primjedba se ne prihvata. Sve interkonekcije planiraju se međudržavnim sporazumima koje sprovodne nacionalni mrežni operatori koji to kasnije uključuju u svoje dugoročne planove razvoja, a isti projekti se onda pronadju i u desetogodišnjim planovima razvoja evropskog elektroenergetskog sistema (ENTSO-e). Predmetni projekat nije dio postojećih usvojenih desetogodišnjih planova mrežnih operatora niti je bio dio podloga za pripremu ovog dokumenta. Prema elektroenergetskom sistemu Srbije već je planirana jedna 400 kV interkonekcija koja je u prvoj fazi razvoja (priprema tehničke dokumentacije). Takođe, planirane su nove 400 kV interkonekcije prema Bosni i Hercegovini. To su projekti koji su prepoznati kao optimalni kako bi se obezbijedila još bolja povezanost sa okolnim sistemima a time i bolja sigurnost sistema.

Iako međudržavnim sporazumima nije dogovorena izgradnja dalekovoda 400kV Rožaje - Bijela Crkva – Biševo – Radetina – Vuča – Tutin sa mogućnošću priključka na Ribarevine ili na postojeći vod od 400kV prema Kosovu mišljenja sam da uvrštavanje ovog infrastrukturnog objekta predstavlja odličnu osnovu za sačinjavanje novog međudržavnog sporazuma koji će biti u obostranom interesu kako Crne Gore tako i Republike Srbije, ali i doprinijeti stabilnosti cjelokupnog elektroenergetskog sistema, te omogućiti i realizaciju planiranih energetskih objekata (solarna elektrana) na lokalitetu Vuča.

Prilog:

1. Tabela prikaz planiranih regionalnih puteva
2. Izvod iz Grafičkog priloga saobraćajne infrastrukture
3. Zaključak Vlade
4. Memorandum o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo kao i Protokol o realizaciji Memoranduma o razumijevanju i saradnji na realizaciji infrastrukturnih projekata između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Kosovo.

Izveštaje sa Javnih rasprava iz drugih opština djelimično bih prihatala.

**38. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE ŠAVNIK**

Izveštaj sa Javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore se prihvata bez primjedbi i može se uputiti u dalju proceduru.

**39. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNICE
OPŠTINE TIVAT**

Na osnovu uvida i analize dostavljenog Izveštaja sa javne rasprave o nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine mišljenja sam da se isti može prihvatiti.

**40. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE ULCINJ**

Kao član Savjeta za reviziju NACRTA Prostornog plana Crne Gore do 2040.godine, *od juna 2023.godine*, smatram da izvještaj sa javne rasprave Nacrta plana, konkretno u dijelu odgovora na primjedbe i sugestije od strane Opštine Ulcinj, tačnije na primjedbama pod rednim brojem 1. i 12. nije adekvatan.

Za primjedbu br. 1, smatram da ako plan sadrži smjernice i pravila za definisanje granice Morskog Dobro, kako je napisano na obrazloženju, a u istom dokumentu ta pravila se ne

ispoštuju i implementiraju, obrazloženje za neprihvatanje sugestije neadekvatno, stim predlažem da se još jednom razmotri.

Za primjedbu br. 12, *primjedba se ne prihvata jer u nacrtu plana nije navedena površina za SE Briska Gora već samo osnovni podaci*. Smatram da na osnovu osnovnih podataka u dijelu planirane proizvodnje (90 GWh + 360 GWh) i instalisane snage (59MW + 200MW) jasno da je u pitanju velika površina, stim smatram da je potrebno da ovaj zahtjev Opštine Ulcinj još jednom razmotri.

**41. MIŠLJENJE NA NACRT PROSTORNOG PLANA CRNE GORE PREDSTAVNIKA
OPŠTINE ŽABLJAK**

Obavještavamo Vas da kao predstavnici Opštine Žabljak nemamo primjedbi na dostavljeni Izvještaj sa javne rasprave o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore.

ZAKLJUČAK:

Nakon uvida u dostavljenu dokumentaciju - Izvještaj o javnoj raspravi o Nacrtu Prostornog plana Crne Gore do 2040.godine sa izvještajem o SPU na životnu sredinu, Savjet za reviziju planskog dokumenta daje pozitivno mišljenje na Izvještaj o javnoj raspravi i konstatuje da je neophodno da se prije upućivanja u dalju proceduru, izvrše korekcije Izvještaja u skladu sa navedenim primjedbama i sugestijama.

Savjet za reviziju Prostornog plana Crne Gore

1. prof. dr Svetislav G. Popović, dipl.ing.arh., predsjednik

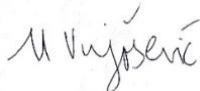
2. prof. dr. sc. Nenad Lipovac, dipl.ing.arh, član

3. prof. dr Svetlana K. Perović, dipl.ing.arh., član

4. prof. dr Miodrag Vujošević, dipl.ecc, član

5. Stevo Davidović, dipl.ecc, član

6. prof. dr Vladan Radulović, dipl.ing.el., član

VRadulovic

7. prof. dr Budimir Lutovac, dipl.ing.el., član

Lutovac

8. prof.dr Nevena Vasiljević, dipl.ing.pejz.arh., član

Nevena Vasiljević

9. dr Miloje Šundić, dipl. biolog, član

Miloje Šundić

10. prof.dr Đina Božović, dipl.ing.poljoprivrede, član

Đina Božović

11. dr Dragiša Dabić, dipl.inž.arh., član

Dr. Dragiša Dabić

12. dr Natalija Čađenović, dipl.biolog, član

Natalija Čađenović

13. dr Dragan Borota, dipl.ing.šumarstva, član

Dragan Borota

14. mr Mladen Zagarčanin, dipl.arheolog, član

Mladen Zagarčanin

15. Ljudevit Boričić, dipl.ing.građ., član

Ljudevit Boričić Digitally signed by Ljudevit Boričić
Date: 2022.07.14 12:59:19 +02'00'

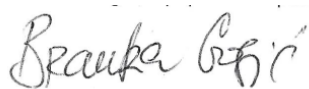
16. Svjetlana Lalić, dipl.ing.građ., član

17. Vesna D. Vujačić, dipl.ing.geologije, član

18. Branka Gogić, dipl.pr.planer, član

19. Milanka Baljević, dipl.inž.tehn., član

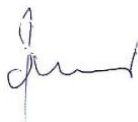
20. Gorica Zonjić, dipl.pravnik, član

21. Suzana Crnovršanin, dipl.ing.arh., član

22. Mihailo Kapisoda, dipl.pravnik, član

23. Miloš Raičević, dipl.ing.građ., član

24. Aleksandra Bošković, dipl.ing.arh., član

25. Snežana Kujović, dipl.ing.maš., član

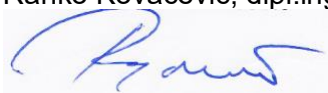
26. Vasilije R. Otašević, dipl.ing.arh., član

27. Havaja Prelvukaj, dipl.pravnik, član

28. Ranko Kovačević, dipl.ing.arh., član

29. Ljiljana Rakočević, dipl.ing.građ., član

30. Jelena Franović, dipl.ing.pejz.arh., član, s.r.

31. Sonja Simeunović Vuković, dipl.ing.arh., član

32. Mladen Vujović, dipl.ing.arh., član

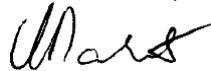

33. Harun Redžić dipl.ing.građ., član

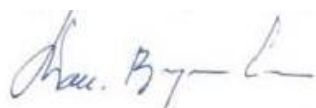
34. Mira Čolović, dipl.ing.građ., član

35. Snežana Vujović, dipl.ing.arh., član.

36. Tamara Vučević, dipl. ing. arh., član.

37. Nezerija Kurtagić, dipl.ing.građ., član

38. Jagoš Tomić, dipl.ing.geodezije, član

39. Jasmina Konjević, dipl.ing.arh., član

40. Mehmet Tafica, dipl.ing.građ., član

41. Sava Zeković, dipl.ing.arh., član

